

Súd: Krajský súd Banská Bystrica
Spisová značka: 17Co/52/2024
Identifikačné číslo súdneho spisu: 6623203005
Dátum vydania rozhodnutia: 26. 06. 2024
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Dušan Ďurian
ECLI: ECLI:SK:KSBB:2024:6623203005.1

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Krajský súd v Banskej Bystrici, ako súd odvolací, v senáte zloženom z predsedu senátu JUDr. Dušana Ďuriana a sudcov JUDr. Zity Nagypálovej a JUDr. Ľubomíra Šablu, ako členov senátu, v spore žalobcu: A. B., nar. XX.XX.XXXX, trvale bytom C. D., E. F. XX/XX, zastúpeného Mgr. Ivanom Bugrim, advokátom so sídlom vo Zvolene, Námestie SNP č. 23, proti žalovanému: Slovenská republika, za ktorého pred súdom koná Ministerstvo vnútra Slovenskej republiky, IČO: 00151866, so sídlom v Bratislave, Pribinova č. 2, o zaplatenie 7.369,69 €, o odvolaní žalovaného proti rozsudku Okresného súdu Lučenec č.k. 11C/53/2023-210 zo dňa 31.01.2024, ako súdu prvej inštancie, takto

rozhodol:

Rozsudok súdu prvej inštancie vo výroku o uložení povinnosti žalovanému zaplatiť žalobcovi sumu 7.369,69 € (prvý výrok) m e n í tak, že žalovaný je p o v i n n ý zaplatiť žalobcovi sumu 7.149,19 €, do 15 dní od právoplatnosti tohto rozsudku a v prevyšujúcej časti (o zaplatenie sumy 220,50 €) žalobu žalobcu z a m i e t a.

Žalovaný je p o v i n n ý nahradiť žalobcovi trovy konania v rozsahu 94,02 %, do 15 dní od právoplatnosti uznesenia súdu prvej inštancie o určení výšky trov konania žalobcu.

odôvodnenie:

1. Stručný obsah napadnutého rozhodnutia (§ 393 ods. 2 prvá veta prvá rubrika Civilného sporového poriadku; ďalej len „C.s.p.“).

1.1 Napadnutým rozsudkom súd prvej inštancie uložil žalovanému povinnosť zaplatiť žalobcovi sumu 7.369,69 € do 15 dní od právoplatnosti rozsudku (prvý výrok) a žalovanému uložil povinnosť nahradiť žalobcovi trovy konania v rozsahu 100 %, do 15 dní od právoplatnosti uznesenia o výške náhrady trov konania (druhý výrok).

1.2 Súd prvej inštancie vychádzal pri rozhodovaní zo skutkového stavu zisteného vykonaným dokazovaním, podľa ktorého bol žalobca prijatý do služobného pomeru hasiča od 03.04.1997; v období od 01.07.2020 do 31.05.2023 odpracoval žalobca 1.946,73 hodín určenej služobnej pohotovosti, pričom spolu v žalovanom období odpracoval 1.989,71 hodín určenej a nariadenej služobnej pohotovosti (súd prvej inštancie vychádzal z predložených výplatných pások žalobcu a vypracovaných tabuliek o odpracovaných hodinách, nadčasových hodinách a hodinách pracovnej pohotovosti); žalobca vykonával štátnu službu v D.; žalobca mal v spornom období služobný čas rozvrhnutý nerovnomerne tak, že týždenný pracovný čas sa skladal zo 17 hodinových pracovných zmien (výkon služby), po ktorých nasledovala určená 7 hodinová služobná pohotovosť na pracovisku (od 01.01.2022 to bolo 16 hodín výkonu služby a 8 hodín služobnej pohotovosti), t.j. v rámci jednej pracovnej zmeny strávil žalobca na pracovisku sústavne minimálne 24 hodín; výkon služobnej pohotovosti bol rozdelený na (a) aktívnu časť služobnej pohotovosti (práca nadčas) a (b) neaktívnu časť služobnej pohotovosti, t.j.

ide o nerovnomerné rozvrhnutie služobného času, ktorého časť pripadá na tzv. služobnú pohotovosť; vzhľadom na nerovnomerné rozvrhnutie služobného času, ktorého súčasťou je služobná pohotovosť v mieste výkonu služby, žalobca v spornom období od júla 2020 do mája 2023 len v rámci samotnej služobnej pohotovosti priamo nadväzujúcej na výkon služby odpracoval 295,81 hodín v období od júla 2020 do decembra 2020, ďalej 619,25 hodín v období od januára 2021 do decembra 2021, ďalej 718,40 hodín v období od januára 2022 do decembra 2022 a 313,27 hodín v období od januára 2023 do mája 2023 (t.j. od 01.07.2020 do 31.05.2023 spolu 1.946,73 hodín určenej pracovnej pohotovosti); priemerný týždenný pracovný čas počas celého žalovaného obdobia od júla 2020 do mája 2023 tak u žalobcu dosiahol 52,86 hodín týždenne.

1.3 Podľa právneho posúdenia veci zo strany súdu prvej inštancie je žaloba žalobcu v plnom rozsahu dôvodná; súd prvej inštancie dospel k záveru a argumentoval, že:

(1) námietka nedostatku miestnej príslušnosti súdu prvej inštancie vznesená žalovaným nie je dôvodná, pretože porušenie práva žalobcu, aby jeho priemerný pracovný čas pre každé obdobie siedmich dní vrátane nadčasov neprekročil 48 hodín, sa prejavilo v mieste výkonu služby (D.), ktoré patrí do územnej pôsobnosti súdu prvej inštancie; súčasne súd prvej inštancie má právomoc na prejednanie a rozhodnutie sporu, pretože nie je iný orgán oprávnený rozhodnúť o náhrade škody (nemajetkovej ujmy) za porušenie práva únie zo strany štátu;

(2) predmetom konania bol nárok na náhradu škody (nemajetkovej ujmy) za porušenie práva Európskej únie (ďalej aj „právo EÚ“) v dôsledku nesprávnej transpozície smernice Európskeho parlamentu a Rady č. 2003/88/ES zo dňa 04.11.2003 o niektorých aspektoch organizácie pracovného času (ďalej aj „smernica 2003/88/ES“) do právneho poriadku Slovenskej republiky (konkrétne do zákona č. 315/2001 Z. z. o Hasičskom a záchrannom zbere v znení neskorších predpisov; ďalej aj „zákon č. 315/2001 Z. z.“); (3) skutočnosť, že právo EÚ má prednosť pred vnútroštátnou právnou úpravou a vnútroštátna úprava nesmie byť v rozpore s právom EÚ vyplýva z konštantnej judikatúry Súdneho dvora Európskej únie (ďalej aj „súdny dvor“); podľa judikatúry súdneho dvora má článok 6 písm. b) smernice 2003/88/ES priamy účinok, keďže priznáva jednotlivcom práva, ktoré môžu priamo uplatniť v konaní pred vnútroštátnymi súdmi (t.j. v tomto prípade právo, aby priemerný pracovný čas pre každé obdobie siedmich dní vrátane nadčasov neprekročil 48 hodín);

(4) smernica 2003/88/ES nebola správne transponovaná do právneho poriadku Slovenskej republiky, konkrétne do ustanovení zákona č. 315/2001 Z. z., ktorého ustanovenia sú v rozpore s článkom 6 písm. b) smernice 2003/88/ES, pretože zákon č. 315/2001 Z. z. umožňuje služobnému úradu, aby služobný (pracovný) čas hasiča bol rozvrhnutý tak, že tento pravidelne sústavne prekračuje smernicou 2003/88/ES stanovený maximálny 48 hodinový týždenný pracovný čas z dôvodu, že čas služobnej pohotovosti sa v celom rozsahu nezahrňuje do výpočtu maximálneho denného alebo týždenného pracovného času; zo žiadneho ustanovenia zákona č. 315/2001 Z. z. nevyplýva, že by služobná pohotovosť hasičov v mieste výkonu služby bola považovaná za súčasť ich služobného času, pričom v skutočnosti sa tento čas služobnej pohotovosti nezapočítava do pracovného času hasiča (ide o zjavný rozdiel oproti ustanoveniu § 96 ods. 2 Zákonníka práce, podľa ktorého čas neaktívnej pracovnej pohotovosti sa považuje za pracovný čas); vnútroštátna právna úprava v zákone č. 315/2001 Z. z. je preto v rozpore s článkom 6 písm. b) smernice 2003/88/ES z dôvodu, že táto nebola správne implementovaná do právneho poriadku Slovenskej republiky;

(5) čas pracovnej (služobnej) pohotovosti žalobcu je potrebné zahrnúť do pracovného času žalobcu, pretože tento je povinný byť počas pohotovosti prítomný na mieste určenom zamestnávateľom a musí mu byť okamžite k dispozícii v prípade potreby;

(6) žalobca v spornom období od júla 2020 do mája 2023 odpracoval služobný čas priemerne v trvaní 52,86 hodín týždenne, čo je viac ako maximálny týždenný pracovný čas podľa článku 6 písm. b) smernice 2003/88/ES; právo žalobcu vyplývajúce z ustanovenia článku 6 písm. b) smernice 2003/88/ES bolo v spornom období sústavne porušované;

(7) žalobcovi vznikol nárok na náhradu škody (nemajetkovej ujmy) proti žalovanému, pretože bolo preukázané splnenie predpokladov zodpovednosti žalovaného za škodu podľa judikatúry súdneho dvora, t.j. (a) cieľom porušenej právnej normy únie je priznať jednotlivcom práva a porušenie je dostatočne závažné, (b) existencia škody a (c) priama príčinná súvislosť medzi porušením práva únie a škodou; platí, že podmienky náhrady škody stanovené vo vnútroštátnej právnej úprave nesmú byť menej výhodné ako podmienky týkajúce sa obdobných vnútroštátnych prostriedkov nápravy (zásada ekvivalencie) a nemôžu byť upravené tak, aby viedli k praktickej nemožnosti alebo nadmernému sťaženiu získania náhrady (zásada efektivity), súčasne náhrada škody musí spĺňať aj požiadavku primeranosti;

(8) pasívne vecne legitimovaným subjektom je v prejednávacom spore žalovaný (štát), keďže neprijal opatrenia nevyhnutné na zabezpečenie dodržania požiadavky vyplývajúcej z článku 6 písm. b) smernice 2003/88/ES; ide pritom o objektívnu zodpovednosť žalovaného (štátu) za škodu spôsobenú porušením práva únie bez ohľadu na to, ktorý verejný orgán sa porušenia práva únie dopustil, resp. ktorý z orgánov by mal povinnosť škodu podľa vnútroštátnych noriem nahradiť;

(9) porušenie smernice 2003/88/ES bolo voči žalobcovi preukázané; smernica 2003/88/ES ani vnútroštátne právo výslovne neupravuje otázku náhrady škody vzniknutej porušením práva únie; podľa judikatúry súdneho dvora náhrada škody spôsobenej jednotlivcovi porušením práva únie musí byť primeraná vzniknutej škode, aby mohla zabezpečiť skutočnú ochranu práv poškodených za podmienky dodržania zásady ekvivalencie a zásady efektivity, súčasne náhrada škody musí byť primeraná vzniknutej ujme; uplatnený nárok je pri absencii výslovnej vnútroštátnej úpravy nároku na náhradu škody z porušenia práva únie jednotlivcovi, potrebné posudzovať analogicky podľa ustanovení slovenského právneho poriadku, ktoré upravujú vzťahy obsahom aj účelom najbližšie, t.j. v tomto prípade podľa § 11 Občianskeho zákonníka až § 13 Občianskeho zákonníka (náhrada nemajetkovej ujmy);

(10) porušením článku 6 písm. b) smernice 2003/88/ES bolo porušované právo žalobcu na ochranu zdravia (článok 40 Ústavy Slovenskej republiky), pretože účelom stanovenia maximálneho týždenného pracovného času bolo podľa odôvodnenia smernice 2003/88/ES zabezpečenie potreby odpočinku, aby pracovník (žalobca) v dôsledku vyčerpania alebo iného nepravidelného rozvrhnutia práce nespôsobil úraz sebe ani spolupracovníkom alebo iným osobám a aby si krátkodobo alebo dlhodobo nepoškodil zdravie;

(11) súčasne porušením článku 6 písm. b) smernice 2003/88/ES bolo porušované právo žalobcu na súkromie a rodinný život (článok 19 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky), pretože musel reálne odpracovať viac, ako bol povinný v zmysle smernice 2003/88/ES, na úkor svojich blízkych musel tráviť čas v práci a prichádzal o čas, ktorý by chcel a mohol venovať svojim najbližším, rodine, priateľom, záľubám, resp. iným aktivitám, ktoré nesúvisia s jeho pracovným zaradením;

(12) príčinná súvislosť medzi porušením článku 6 písm. b) smernice 2003/88/ES a vznikom škody vyplýva zo skutočnosti, že ak by došlo zo strany žalovaného k správne prebratiu smernice 2003/88/ES a táto by sa správne aplikovala, žalovaný by v spornom období nemusel odpracovať viac ako smernicou 2003/88/ES maximálne povolený 48 hodinový pracovný čas; s poukazom na súdnu prax súdneho dvora skutočnosť, že žalobca neupozornil zamestnávateľa na porušovanie smernice 2003/88/ES, resp. neuplatnil nárok na náhradu škody najskôr voči zamestnávateľovi, je pre záver o danosti príčinnej súvislosti medzi porušením článku 6 písm. b) smernice 2003/88/ES a vznikom škody nepodstatná;

(13) výšku škody (nemajetkovej ujmy) žalobcu je vzhľadom na absenciu výslovnej úpravy potrebné analogicky (analogia legis) podľa § 122 zákona č. 315/2001 Z. z. stanoviť ako rozdiel medzi náhradou za služobnú pohotovosť nariadenú mimo rozvrhnutia služobného času (§ 92 ods. 2 písm. a/ zákona č. 315/2001 Z. z.) podľa § 122 ods. 2 písm. b) zákona č. 315/2001 Z. z. a náhradou za služobnú pohotovosť nariadenú v rámci rozvrhnutia služobného času (§ 92 ods. 1 zákona č. 315/2001 Z. z.) podľa § 122 ods. 1 zákona č. 315/2001 Z. z. (t.j. 35 %, resp. 20 % zo sumy, ktorá je príslušnou časťou žalobcovho služobného platu); žalobca oprávnenne predpokladal, že čas strávený výkonom činnosti bude adekvátnym spôsobom nahradený, a to spravidla vo forme peňažného ekvivalentu (mzdy); je správne výšku žalovanej nemajetkovej ujmy analogicky odvíjať od ustanovenia § 122 zákona č. 315/2001 Z. z., ktoré predstavuje ustanovenie upravujúce odmenu za služobnú pohotovosť, pretože ide z hľadiska analógie za „najbližšie“ k stanoveniu výšky náhrady škody; hodiny, ktoré žalobca odpracoval nad limit maximálneho priemerného týždenného pracovného času, je možné analogicky posúdiť ako odpracované mimo rozvrhnutia služobného času, keďže služobný čas by mal byť rozvrhnutý tak, aby k porušovaniu práv nedochádzalo, pričom k porušeniu práv žalobcu dochádzalo práve výkonom služobnej pohotovosti; nemajetkovú ujmu nie je možné nahradiť inak, pretože uplynutý čas žalobca nemôže stráviť inak (ide o nezvratiteľný stav); aj v zmysle judikatúry súdneho dvora v prípade nemajetkovej ujmy žalobcu prichádza do úvahy náhrada za škodu, ktorá vznikla žalobcovi v dôsledku straty času odpočinku, na ktorý by mal nárok, ak by bol rešpektovaný maximálny týždenný pracovný čas upravený v článku 6 písm. b) smernice 2003/88/ES; žalobca počas trojročného sporného obdobia odpracoval 1.989,71 hodín služobnej pohotovosti, ktorá mu nebola započítaná do pracovného času, ktorú musel v rámci služobnej pohotovosti nezahrnúť do pracovného času navyše stráviť v práci a nemohol ju venovať rodine, priateľom, osobným záľubám, regenerácii či odpočinku; súčasne súd prvej inštancie konštatoval, že prisúdená náhrada nemajetkovej ujmy neprevyšuje ani náhrady priznávané v obdobných prípadoch, resp. v prípadoch obetí trestných činov;

(14) námietka premlčania vznesená žalovaným nie je dôvodná; súd prvej inštancie uviedol, že „nerešpektovaním smernice vznikla žalobcovi ujma, ktorú je potrebné analogicky posúdiť podľa § 11 a nasl. Občianskeho zákonníka vzťahujúcich sa na ochranu osobnosti; keďže ide o právo na náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch, ktoré je právom majetkovej povahy, premlčuje sa vo všeobecnej trojročnej premlčacej dobe podľa § 101 Občianskeho zákonníka; začiatok plynutia premlčacej doby pri náhrade za nemateriálnu ujmu je viazaný na okamih, kedy došlo k neoprávnenému zásahu objektívne spôsobilému porušiť alebo ohroziť osobnostné práva fyzickej osoby; k ujme na právach žalobcu dochádzalo každým kalendárnym mesiacom za žalované obdobie tým, že nebol dodržaný limit pracovného času podľa čl. 6 písm. b/ smernice, pričom toto porušovanie smernice nebolo kompenzované v jeho služobnom plate za každý príslušný mesiac; služobný plat hasičov je splatný 10. dňom mesiaca za predchádzajúci mesiac; ak by táto ujma utrpená v daný mesiac bola kompenzovaná v jeho služobnom plate za daný mesiac, škoda by bola takto nahradená a nebolo by potrebné domáhať sa jej v tomto súdnom konaní; súd ustálil začiatok plynutia premlčacej doby na dátum splatnosti mzdy žalobcu, pretože tento okamih sa viaže na moment vzniku nemajetkovej ujmy; žalobca si nárok uplatnil počnúc splatnosťou mzdy za mesiac júl 2020, ktorá bola splatná 10.08.2020; žaloba bola súdu doručená dňa 08.08.2023, preto nárok žalobcu uplatnený v konaní nie je premlčaným v trojročnej premlčacej dobe“;

(15) súd prvej inštancie žalobe v plnom rozsahu vyhovel, pričom na základe žiadosti žalovaného určil lehotu na plnenie v rozsahu 15 dní od právoplatnosti rozsudku (§ 232 ods. 3 druhá veta C.s.p.), keď uviedol, že „predĺženie paričnej lehoty je indikované predovšetkým objektívnou nemožnosťou splniť súdom uloženú povinnosť v lehote 3 dní; súdu je nie len zo zdôvodnenia žalovaného, ale aj z vlastnej rozhodovacej činnosti známe, že v prípade uloženia povinnosti štátu, štátnym orgánom, resp. iným subjektom napojeným na štátnu pokladnicu, je pre takéto povinné subjekty z objektívnych dôvodov nemožné splniť súdom uloženú povinnosť v tak krátkej lehote, akou sú 3 dni; vychádzajúc aj z dôvodovej správy zákonodarcu k § 232 C.s.p., v ktorej sa okrem iného uvádza, že navrhovateľ koncepčne prepracoval inštitút paričnej lehoty tak, aby plne vyhovoval právnej praxi a umožnil súdom predĺžiť štandardnú paričnú lehotu troch dní predovšetkým pre štátne orgány, ktoré z objektívnych dôvodov nie sú schopné splniť súdom uloženú povinnosť v lehote troch dní, je na mieste práve v tomto konkrétnom prípade, kedy je povinným subjektom práve štát, aplikovať uvedené ustanovenie zákona (§ 232 ods. 3 C.s.p.); jeho zmyslom je nevystavovať povinný subjekt možnému výkonu rozhodnutia a tým navyšovaniu ďalších trov konania, ak takýto povinný subjekt je ochotný plniť súdom uloženú povinnosť, má dostatok finančných prostriedkov na plnenie, ale z objektívnych dôvodov (napr. organizačno-personálnych) nie je schopný finančný záväzok v zmysle rozhodnutia súdu zrealizovať v štandardnej paričnej lehote troch dní; na druhej strane je súd toho názoru, že lehota 15 dní, ktorú súd žalovanému stanovil, nie je neprimerane dlhá, a teda jej predĺžením nie je neprimerane zasahované do práv žalobcu ako úspešnej strany v konaní, ani nie je porušením rovnosti strán“;

(16) nakoľko bol žalobca v spore v plnom rozsahu úspešný priznal mu súd prvej inštancie nárok na náhradu trov konania v plnom rozsahu;

(17) na základe uvedeného súd prvej inštancie žalobe žalobcu v plnom rozsahu vyhovel.

1.4.1 Súd prvej inštancie rozhodol s poukazom na články 288 a 291 Zmluvy o fungovaní Európskej únie, s poukazom na článok 6 písm. b) smernice č. 2003/88/ES zo dňa 04.11.2003 o niektorých aspektoch organizácie pracovného času; pri rozhodovaní súd prvej inštancie poukázal aj na súdnu prax Súdneho dvora Európskej únie, keď okrem iných konkrétne poukázal na rozsudok C-429/09 zo dňa 25.11.2010 vo veci G. B. a uznesenie C-52/04 zo dňa 14.07.2005 vo veci A. H. B. E..

1.4.2 Súd prvej inštancie ďalej rozhodol s poukazom na ustanovenia článkov 7 ods. 2 a 5, 40 Ústavy Slovenskej republiky, ďalej s poukazom na ustanovenia § 85 ods. 1 a 2, § 86 ods. 1 a 2, § 92 ods. 1 zákona č. 315/2001 Z. z. o Hasičskom a záchrannom zbore v znení neskorších predpisov v spojení s § 11, § 13 ods. 1, 2 a 3, § 100 ods. 1 a 2, § 101, § 853 ods. 1 Občianskeho zákonníka; o trovách konania rozhodol podľa § 255 ods. 1 C.s.p. a plne úspešnému žalobcovi priznal proti žalovanému nárok na náhradu trov konania v plnom rozsahu.

2. Podstatné zhrnutie skutkových tvrdení a právnych argumentov strán v odvolacom konaní (§ 393 ods. 2 prvá veta druhá rubrika C.s.p.).

2.1 Proti rozsudku súdu prvej inštancie podal žalovaný včas odvolanie zo dňa 07.03.2024 (č.l. 226-35 spisu); rozsudok súdu prvej inštancie napadol v celom rozsahu; vyjadril názor, že konanie má inú vadu,

ktorá mohla mať za následok nesprávne rozhodnutie vo veci (§ 365 ods. 1 písm. d/ C.s.p.), súd prvej inštancie dospel na základe vykonaných dôkazov k nesprávnym skutkovým zisteniam (§ 365 ods. 1 písm. f/ C.s.p.) a napadnutý rozsudok vychádza z nesprávneho právneho posúdenia veci (§ 365 ods. 1 písm. h/ C.s.p.); v odvolaní konkrétne namietal a argumentoval, že:

(1) žalobca nepreukázal tvrdenú nesprávnu transpozíciu smernice 2003/88/ES do právneho poriadku Slovenskej republiky (zákona č. 315/2001 Z. z.); predmetom konania bol pritom nárok žalobcu na náhradu škody, ktorá mu mala vzniknúť z dôvodu nesprávneho prebratia smernice 2003/88/ES do právneho poriadku Slovenskej republiky, na vyhovieť žalobe bol preto žalobca povinný toto svoje tvrdenie preukázať (t.j. poukázať na konkrétne ustanovenia zákona č. 315/2001 Z. z., ktoré by boli v rozpore so smernicou 2003/88/ES);

(2) súd prvej inštancie nemal právomoc skúmať súlad zákona č. 315/2001 Z. z. so smernicou 2003/88/ES; posudzovanie súladu všeobecne záväzných právnych predpisov platných na území Slovenskej republiky so smernicou Európskej únie nespadá do právomoci súdu prvej inštancie, resp. do právomoci iného všeobecného súdu členského štátu Európskej únie; záver o takomto nesúlade si súd prvej inštancie nemohol osvojiť ani ako predbežnú otázku, pretože dôsledky a aplikácia takéhoto konštatovania by presiahli predmet konania, ktorým je len individuálny nárok žalobcu na náhradu škody, resp. nemajetkovej ujmy;

(3) napadnutý rozsudok je arbitrárny, pretože súd prvej inštancie priznal žalobcovi uplatnený nárok bez primeraného odôvodnenia a nedostatočne sa zaoberal námietkami žalovaného vznesenými v priebehu konania;

(4) žiadne ustanovenie zákona č. 315/2001 Z. z. nie je v rozpore so smernicou 2003/88/ES;

(5) súd prvej inštancie nevzal do úvahy rozdiel medzi prebratím (transpozíciou) smernice a aplikáciou smernice;

(5.1) v prípade prebratia smernice do právneho poriadku ide o prebratie konkrétneho znenia alebo obsahu smernice do vnútroštátneho právneho poriadku členského štátu, ktorý následne musí byť v súlade s obsahom smernice; pokiaľ žalobca tvrdil, že žalovaný (Slovenská republika) v pôsobnosti Ministerstva vnútra Slovenskej republiky nesprávne prebral smernicu 2003/88/ES do zákona č. 315/2001 Z. z., bol povinný preukázať konkrétne pochybenie, ktoré mu spôsobilo škodu a to porovnaním textu zákona pred prebratím smernice 2003/88/ES a po ňom (až po takomto porovnaní bolo možné zaoberať sa správnosťou alebo nesprávnosťou prebratia smernice 2003/88/ES); len v dôsledku skutočnosti, že zákon č. 315/2001 Z. z. výslovne neustanovuje, že služobná pohotovosť hasičov v mieste výkonu služby je považovaná za súčasť ich služobného času, resp. neobsahuje ustanovenie stanovujúce dĺžku týždenného pracovného času na 48 hodín, nemožno dospieť k záveru, že smernica 2003/88/ES bola do zákona č. 315/2001 Z. z. prebratá nesprávne; nebolo povinnosťou žalovaného skopírovať doslovné znenie každého ustanovenia smernice 2003/88/ES do textu zákona č. 315/2001 Z. z., a to aj vzhľadom na priamy účinok smernice; zdôraznil, že žiadne ustanovenie zákona č. 315/2001 Z. z. nie je možné považovať za rozporné so smernicou 2003/88/ES;

(5.2) v prípade aplikácie smernice ide o použitie konkrétnych článkov smernice na konkrétny prípad; porušenie smernice môže byť spôsobené až aplikáciou jednotlivých ustanovení smernice, ak si adresát účinkov smernice (napr. zamestnávateľ) vyloží jej ustanovenia v rozpore s jej obsahom; môže nastať prípad, že smernica je do vnútroštátneho právneho poriadku prebratá správne, ale jej konkrétne použitie (t.j. aplikácia) môže byť v konkrétnom prípade v rozpore s cieľom a obsahom smernice; až nesprávna aplikácia smernice by mohla v konečnom dôsledku založiť prípadný nárok na náhradu škody; preto je nevyhnutné rozlišovať prebratie a aplikáciu smernice, nakoľko aj nesprávne prebratá smernica môže byť u rôznych adresátov aplikovaná správne a naopak; v prejednávanej spore žalobca pritom namietal nesprávne prebratie smernice 2003/88/ES, nie však jej aplikáciu v individuálnom prípade; žalovaný (Slovenská republika) nemôže niesť zodpovednosť za prípadnú nesprávnu aplikáciu smernice 2003/88/ES na pracovnoprávny vzťah žalobcu u jeho zamestnávateľa; žalovaný (Slovenská republika) má podľa žalobcu zodpovedať za škodu, ktorá mala vzniknúť nesprávnym prebratím (nie aplikáciou) smernice 2003/88/ES; žalovaný (Slovenská republika) však nie je zamestnávateľom žalobcu a nie je ani orgánom, ktorý by sa na aplikácii smernice 2003/88/ES podieľal; akýkoľvek nárok žalobcu z iného ako žalovaného titulu totiž nie je predmetom tohto súdneho konania;

(6) súd prvej inštancie nedostatočne zohľadnil rozdiel medzi Slovenskou republikou (žalovaným) a Ministerstvom vnútra Slovenskej republiky, ktoré treba považovať za dva samostatné subjekty, ktorých postavenie v súdnom konaní ani v pracovnoprávných vzťahoch nemožno zamieňať; súd prvej inštancie celkom opomenul, že žalovaný (Slovenská republika) pri preberaní smernice neporušil žiadne predpisy, preto pri absencii protiprávneho konania nemohla vzniknúť žiadna škoda, teda ani zodpovednosť žalovaného za nároky, ktoré si žalobca uplatňuje v prejednávanej spore, pretože ide

o nároky, ktoré vyplývajú z pracovnoprávneho vzťahu, pričom mzdivý nárok sa „skrýva“ za náhradu škody vo forme nemajetkovej ujmy; nie je prípustné, aby sa zodpovednosť žalovaného (Slovenskej republiky) odvodzovala od individuálneho prístupu inej osoby k pracovnoprávnym vzťahom konkrétneho zamestnanca; aj keby súd prvej inštancie konštatoval, že aplikácia smernice na služobný pomer žalobcu bola nesprávna, nijako táto skutočnosť nesúvisí so zodpovednosťou žalovaného za správnosť prebratia smernice do právneho poriadku Slovenskej republiky; zamieňanie žalovaného (Slovenskej republiky) za ministerstvo vnútra predstavuje ďalší dôvod nedostatku pasívnej vecnej legitímácie žalovaného;

(7) súd prvej inštancie nesprávne právne posúdil aj pôsobnosť smernice 2003/88/ES, ktorá sa na služobný pomer príslušníkov Hasičského a záchranného zboru (žalobcu) vzhľadom na charakter vykonávaných činností a rozvrh služobného času nevzťahuje v plnom rozsahu, pretože sa neuplatňuje na odvetvia činností, ktoré zahŕňajú určité osobitné činnosti služieb civilnej ochrany (článok 1 ods. 3 smernice 2003/88/ES v spojení s článkom 2 smernice Rady 89/391/EHS zo dňa 12.06.1989 o zavádzaní opatrení na podporu zlepšenia bezpečnosti a ochrany zdravia pracovníkov pri práci); rozhodnutie súdneho dvora C-429/09 sa týka „mestského hasiča“, preto ho nie je možné považovať za smerodajné, nakoľko režim výkonu hasičských činností v takomto zriadení a štruktúre mestských hasičov sú absolútne odlišné od režimu, v akom fungujú príslušníci Hasičského a záchranného zboru v Slovenskej republike, ktorého zriaďovateľom je štát (nie obec) a sú im poskytnuté rôzne osobitné výhody od „definitívy“ až po systém sociálneho zabezpečenia; nakoľko smernica 2003/88/ES sa na príslušníkov Hasičského a záchranného zboru v prípade služobného času ako aj ich odmeňovania nevzťahuje, je táto oblasť v plnej miere v pôsobnosti vnútroštátnej právnej úpravy; vzhľadom na uvedené sa príslušné ustanovenia smernice 2003/88/ES na prípad žalobcu nemôžu aplikovať, preto žalobcovi v zmysle žaloby nemohla vzniknúť žiadna škoda;

(8) súd prvej inštancie nesprávne právne posúdil aj otázku splnenia predpokladov zodpovednosti štátu za náhradu škody jednotlivcovi z dôvodu porušenia práva únie; v tomto smere zdôraznil, že článok 6 smernice 2003/88/ES je spomenutý v článku 17 ods. 1 smernice 2003/88/ES, ktorý umožňuje členským štátom, aby sa odchýlili od uplatňovania tohto článku za predpokladu, že dodržia všeobecnú zásadu ochrany bezpečnosti a zdravia pracovníkov, pričom jedným z dôvodov na neuplatňovanie článku 6 smernice 2003/88/ES je situácia (ako v prejednávanej spore), keď sa jedná o protipožiarne služby a služby civilnej ochrany;

(9) všeobecné podmienky zodpovednosti štátu za náhradu škody z dôvodu porušenia práva únie sú definované ako (a) cieľom porušenej právnej normy únie je priznať jednotlivcom práva, (b) porušenie je dostatočne závažné a (c) medzi porušením a škodou spôsobenou jednotlivcom existuje príčinná súvislosť; žalobca žiadnym spôsobom neosvedčil vznik nároku na náhradu škody; spôsobenú škodu žalobca stanovil nejasným spôsobom, že mu mala vzniknúť vykonávaním nariadením služobnej pohotovosti, za ktorú bol však žalobca riadne odmeňovaný; počas služobnej pohotovosti je pracovník povinný byť v zariadení zamestnávateľa alebo mimo neho, pričom má byť pripravený na výkon práce na požiadanie svojho zamestnávateľa; pokiaľ nie je nariadený služobný zásah, žalobca môže odpočívať alebo sa venovať inej činnosti; počas služobnej pohotovosti je v mieste vykonávania štátnej služby vymedzený priestor na odpočinok, teda zamestnávateľ vytvára podmienky na odдых (spánok) zamestnanca; v čase služobnej pohotovosti sa od žalobcu nevyžaduje aktívna činnosť; za čas služobnej pohotovosti vypláca zamestnávateľ žalobcovi dohodnutú odmenu, t.j. nie len za vykonanú prácu, ale aj za takúto neaktívnu časť práce; pokiaľ súd prvej inštancie napriek uvedeným skutočnostiam dospel k záveru, že služobná pohotovosť žalobca, za ktorú je riadne odmeňovaný, je pracovným časom a má sa započítať do pracovného fondu, táto skutočnosť sama osebe nie je dôvodom na priznanie nároku na náhradu škody;

(10) súd prvej inštancie dostatočne neoveril, či žalobca prejavil primeranú snahu na odvrátenie škody alebo obmedzenie jej rozsahu a či včas využil všetky dostupné prostriedky na právnu ochranu; žalobca do dnešného dňa nevyvinul snahu na to, aby vzniku škody (ujmy) predišiel; poškodená osoba pod hrozbou toho, že sama bude znášať škodu, musí vyvinúť primerané úsilie, aby obmedzila rozsah škody; žalobca nepreukázal, že oznámil svojmu zamestnávateľovi, že odmieta vykonávať služobnú pohotovosť, resp. do dňa podania žaloby zamestnávateľ žalobcu nemal vedomosť o tom, že výkon služobnej pohotovosti (za ktorú každý mesiac dostáva žalobca odmenu), považuje, resp. pociťuje ako výraznú ujmu; z uvedeného dôvodu nebolo možné, aby zamestnávateľ včas zamedzil vzniku takejto ujmy alebo aspoň obmedzil jej rozsah;

(11) žalobca nepreukázal a ani riadne neodôvodnil výšku ujmy, ktorá mu mala byť spôsobená; nemajetkovú ujmu nemožno len tvrdiť, je nutné ju preukázať, pričom samotné tvrdenia žalobcu o ukrátení času s rodinou sú len v rovine tvrdenia o vzniku nemajetkovej ujmy; predmet sporu musí byť dostatočne určitý, nárok dôkladne odôvodnený a argumentácia žalobcu presvedčivá, aby tak v zmysle rovnosti

sporových strán mal žalovaný riadnu možnosť uplatniť prostriedky procesnej obrany už v rámci konania pred súdom prvej inštancie, nie až ako reakciu na odôvodnenie rozsudku súdu prvej inštancie; žalobca neosvedčil vznik nároku na náhradu škody žiadnym relevantným spôsobom; nie je zrejmé ako mohla žalobcovi vzniknúť uplatnená škoda; žalobca veľmi nejasným spôsobom stanovil „škodu“, ktorá mu mala vzniknúť tým, že vykonával nariadenú služobnú pohotovosť, za ktorú bol mimochodom riadne odmeňovaný v zmysle platnej vnútroštátnej legislatívy;

(12) súd prvej inštancie nárok na náhradu škody subsumoval pod ustanovenia Občianskeho zákonníka o nemajetkovej ujme (§ 11 až § 13 Občianskeho zákonníka); priznanú náhradu nemajetkovej ujmy považuje za zjavne neprimeranú, a to aj s porovnaním výšky náhrad, ktorá je priznávaná obetiam trestných činov, ktorých ujma je v porovnaní s údajnou ujmom žalobcu, podľa názoru žalovaného podstatne vyššia; v zmysle judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva musí byť náhrada nemajetkovej ujmy rozumne primeraná utrpenej ujme na povesti, pričom pri určovaní výšky náhrady ujmy treba vychádzať z dôkazov preukazujúcich výšku ujmy; podľa Európskeho súdu pre ľudské práva výška náhrady v konkrétnom prípade musí zohľadňovať výšku náhrady priznávanú vnútroštátnymi súdmi v iných prípadoch týkajúcich sa poškodenia dobrej povesti; pri určovaní výšky náhrady za porušenie osobnostných práv musí byť zohľadnená výška náhrady, ktorá je priznávaná za telesné zranenia alebo ktorá je priznávaná obetiam násilných činov, pričom náhrada za porušenie iných osobnostných práv by nemala bez existencie závažných a dostatočných dôvodov, prevyšovať maximálnu výšku náhrady priznávanú za telesné zranenia alebo násilné činy; navyše prisúdená suma nemajetkovej ujmy je aj v rozpore so súdnou praxou, pretože priemerná suma doposiaľ priznanej nemajetkovej ujmy v obdobných rozhodnutiach súdov predstavuje sumu od 1.000,- € do 2.500,- €;

(13) súd prvej inštancie nezdôvodnil, prečo nebolo pre žalobcu postačujúce zadostučinenie podľa § 13 ods. 1 Občianskeho zákonníka, resp. čím bola v značnej miere znížená dôstojnosť fyzickej osoby, ktorá by odôvodňovala priznanie nemajetkovej ujmy v danej výške; žalobca nepreukázal zásah do súkromného a rodinného života, či nepriaznivosť zdravotného stavu v príčinnej súvislosti s výkonom povolania v takej miere, ktorá by odôvodňovala výšku priznanej sumy nemajetkovej ujmy;

(14) náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch môže súd podľa § 13 ods. 2 Občianskeho zákonníka priznať len ako sekundárnu kompenzáciu vtedy, ak by iná náprava nebola (vôbec) v zmysle § 13 ods. 1 Občianskeho zákonníka možná, resp. ak by sa takáto satisfakcia nezдалa postačujúca, avšak vždy len vtedy, ak bola v značnej miere znížená dôstojnosť fyzickej osoby alebo jej vážnosť v spoločnosti; podmienkou priznania náhrady nemajetkovej ujmy v peniazoch (t.j. materiálnej satisfakcie) je vždy v závislosti na individuálnych okolnostiach daného prípadu existencia závažnej ujmy, ktorú treba riadne a konkrétne preukázať; za závažnú ujmu sa v zmysle ustálenej judikatúry môže považovať ujma, ktorú utrpela fyzická osoba, vzhľadom na okolnosti, za ktorých k porušeniu práva došlo, intenzitu zásahu, trvanie zásahu alebo celkový dopad a dôsledky; rozhodujúce nemôžu byť subjektívne pocity adresáta zásahu, ale objektívne hľadisko, t.j. či by predmetnú ujmu takto v danom mieste a čase (v tej istej situácii, prípadne v spoločenskom postavení a podobne) vnímala aj každá iná fyzická osoba; žalobca žiadnym spôsobom nepreukázal, že by utrpel ujmu, ktorá by v značnej miere znížila jeho dôstojnosť, resp. vážnosť v spoločnosti;

(15) žalobca sa žalobou nedomáha aby sa „upustilo od neoprávneného zásahu“ do jeho práva na ochranu osobnosti, ani aby sa odstránili následky takéhoto zásahu; podaná žaloba tak vôbec nerieši (údajný protiprávny) stav do budúcnosti, ale naopak vytvára priestor pre opätovné čiastkové žaloby; ak by v dôsledku nesprávneho prebratia smernice 2003/88/ES neoprávnený zásah do práv žalobcu skutočne existoval, tento zásah by v súčasnosti stále pretrvával, potom by bolo celkom prirodzené, aby sa žalobca v prvom rade domáhal upustenia od takéhoto zásahu u svojho zamestnávateľa v zmysle § 13 ods. 1 Občianskeho zákonníka, čo však žalobca vo svojej žalobe nežiada, ale naopak sa domáha len finančného plnenia, ktoré má slúžiť len ako akási kompenzácia, bez toho aby bol tento údajný protiprávny stav do budúca napravený; nemožno preto hovoriť o vzniku škody, či nemajetkovej ujmy, ktorá má byť kompenzovaná v peniazoch; úvahy súdu prvej inštancie o porušení práva žalobcu na primeraný odpočinok a z toho vyplývajúci zásah do jeho osobnostných práv sú preto celkom bezpredmetné, nakoľko žalobca podanou žalobou nechce dosiahnuť zlepšenie, či úpravu svojej pracovnej pozície u zamestnávateľa; žalobca napokon sám potvrdil, že by chcel, aby sa mu čas pohotovosti započítaval do fondu pracovného času; žalobca však nič také v žalobe nežiada a nežiadal to ani od svojho zamestnávateľa, ktorý navyše nie je žalovanou stranou v tomto konaní;

(16) v spore nebolo žiadnym spôsobom preukázané, ako súčasný stav zasahuje do osobnostnej sféry žalobcu ako základný predpoklad pre vznik nemajetkovej ujmy; žalobca vidí problém vo svojom (nedostatočnom) finančnom ohodnotení počas služobnej pohotovosti, keď sa žalobou domáha len (sekundárneho) finančného plnenia od Slovenskej republiky; otázne zostáva, akú inú činnosť by chcel

žalobca vykonávať v čase služobnej pohotovosti, kedy musí byť prítomný na pracovisku, keď tento čas pripadá na nočné hodiny, ktoré každá fyzická osoba využíva na spanie a je objektívne (takmer) vylúčené, aby sa tento čas mohol využívať nejakou inou zmysluplnou činnosťou, prípadne ho plnohodnotne tráviť s rodinou; povinnosťou žalobcu však bolo preukázať vznik ako aj intenzitu zásahu do jeho osobnostných práv, ak takýto zásah na strane žalobcu existuje, keď uvedené riadne preukázané nebolo;

(17) žalobou uplatnený nárok považoval za mzdový nárok žalobcu; poukázal na skutočnosť, že žalobca uplatnený nárok označil za nemajetkovú ujmu, napriek tomu k žalobe prikladá ako listinné dôkazy tabuľky, ktorých výpočet je mätúci a predstavuje skôr výpočet odškodnenia vo forme vyplatenia primeranej peňažnej náhrady škody formou doplatku; takýmto spôsobom výpočtu „nemajetkovej ujmy“ podľa zákona č. 315/2001 Z. z. žalobca žiada akési odškodnenie vo forme vyplatenia peňažnej náhrady škody vo forme doplatku (mzdový nárok) a nie nemajetkovú ujmu; je nepochopiteľné, prečo sa žalobca domáha náhrady nemajetkovej ujmy, ktorú vyčíslil podľa celkového počtu (súčtu) hodín určenej služobnej pohotovosti, ktoré mal reálne odslúžiť a to bez ohľadu na skutočnosť, či tým malo dôjsť k prekročeniu 48 hodinového týždenného pracovného času; je nesporné, že žalobca pri výpočte žalovanej sumy vychádzal nie len z počtu hodín nad maximálny 48 hodinový týždenný pracovný čas, ale zo všetkých hodín odpracovanej služobnej pohotovosti, teda aj z tých, ktorými maximálny týždenný pracovný čas prekročený nebol; nie všetky hodiny služobnej pohotovosti sú hodinami nad maximálny limit pracovného času; súčasne je potrebné zohľadniť nerovnomerné rozvrhnutie služobného času hasičov v referenčnom období 6 mesiacov, preto pri výpočte týždenného pracovného času treba počítať na základe referenčných období, nie každý mesiac jednotlivo ako to urobil žalobca; nie je zrejmé, prečo si žalobca svoju údajnú nemajetkovú ujmu „ohodnotil“ sumou 2,60 € za každú hodinu, počas ktorej malo dochádzať k porušovaniu jeho práv; žalobca úplne ignoruje fakt, že zásah do osobnostných práv a rozsah nemajetkovej ujmy je u každého jednotlivca individuálny, posudzuje sa v každom prípade osobitne, a to aj s ohľadom na preukázateľný zásah do súkromného života; za žiadnych okolností teda nemožno nemajetkovú ujmu vypočítať „tabuľkovo“ na základe akéhosi univerzálneho vzorca, ktorý vo svojom výsledku zodpovedá mzdovému nároku; podľa jeho názoru žalobca svoju ujmu v skutočnosti vidí v tom, že nebol za odslúženie určenej služobnej pohotovosti dostatočne ohodnotený a nie v tom, že mal byť prekračovaný 48 hodinový týždenný pracovný čas; žalobca touto formou iba maskuje svoje mzdové nároky voči svojmu zamestnávateľovi; z uvedeného dôvodu žalovaný nie je pasívne vecne legitimovaný subjekt, nakoľko mzdových nárokov je možné domáhať sa len od žalobcovho služobného úradu, ktorým je ministerstvo vnútra a nie štát;

(18) nesúhlasil s názorom súdu prvej inštancie, že námietka premlčania uplatneného nároku nie je dôvodná; argumentoval, že „žalobca v žalobe uvádza žalované obdobie od júla 2020 do mája 2023; predmetný nárok si žalobca uplatnil až 08.08.2023, kedy došlo k doručeniu žaloby na súd, t.j. viac ako 3 roky od momentu, kedy malo dôjsť k údajnému zásahu do žalobcových práv, čo znamená, že žalobca si svoj nárok uplatnil po uplynutí všeobecnej trojročnej premlčacej lehoty; podľa § 101 Občianskeho zákonníka, pokiaľ nie je v ďalších ustanoveniach uvedené inak, premlčacia doba je trojročná a plynie odo dňa, keď sa právo mohlo vykonať po prvý raz; podľa článku 6 písm. b) smernice 2003/88/ES členské štáty prijímajú opatrenia nevyhnutné na zabezpečenie toho, že v súlade s potrebou chrániť bezpečnosť a zdravie pracovníkov priemerný pracovný čas pre každé obdobie siedmich dní vrátane nadčasov neprekročí 48 hodín; podľa článku 16 písm. b) smernice 2003/88/ES členské štáty môžu ustanoviť pre uplatnenie článku 6 (maximálny týždenný pracovný čas) referenčné obdobie nepresahujúce štyri mesiace; podľa článku 19 smernice 2003/88/ES možnosť odchýlky od článku 16 písm. b) uvedenej v článku 17 ods. 3 a v článku 18 nemôže viesť k ustanoveniu referenčného obdobia dlhšieho ako šesť mesiacov; v zmysle uvedeného má žalovaný za to, že referenčné obdobie, rovnako ako aj týždeň na účely maximálneho týždenného pracovného času, nie je smernicou ustanovené na kalendárne referenčné obdobie, t.j. od januára do júna a od júla do decembra, respektíve kalendárny týždeň, t.j. od pondelka do nedele; zo smernice jasne vyplýva, že ide o maximálny týždenný pracovný čas počítaný v zmysle siedmich dní a nie kalendárneho týždňa, z čoho možno zároveň vymedziť záver, že daným spôsobom smernica nahliada aj na referenčné obdobia; z čl. 16 písm. b) ako aj z čl. 19 smernice 2003/88/ES vyplýva časové ohraničenie referenčného obdobia, ktoré sú ustanovené v počte mesiacov a nie na konkrétne kalendárne mesiace v roku; žalovaný má teda za to, že obdobie od 01.07.2020 do 06.08.2020 vrátane je premlčané (...); referenčné obdobie, ako aj maximálny týždenný pracovný čas, je nutné počítať až od dňa, ktorý vo vzťahu ku dňu podania žaloby nie je premlčaný, teda 07.08.2020; to znamená, že prvý deň maximálneho týždenného pracovného času bude 07.08.2020 a bude plynúť sedem dní vrátane; referenčné obdobie šiestich mesiacov začne taktiež plynúť v tento deň; žalobca sa žalobou domáha uhradenia nemajetkovej ujmy v celkovej sume 7.369,69 € s príslušenstvom; v jeho ponímaní sa jedná o škodu spôsobenú za obdobie od 01.07.2020 do 31.05.2023; tu je nutné poznamenať, že s ohľadom

na ustanovenie § 101 Občianskeho zákonníka, čl. 6, 18 a 19 smernice 2003/88/ES je potrebné túto požadovanú sumu pomerne znížiť; žaloba bola žalobcom podaná 08.08.2023, teda s poukazom na vyššie uvedený rozsudok výpočet obdobia, za ktoré bola žalobcovi údajne spôsobená škoda, sa musí začať 07.08.2020, čím sa výška údajnej spôsobenej škody zníži“; súd prvej inštancie nesprávne právne posúdil otázku premlčania žalovaného nároku v tomto konaní ako jednu z rozhodujúcich skutočností; (19) nesúhlasil ani s priznaním nároku na náhradu trov konania žalobcovi v plnom rozsahu; nárok žalobcu bol podľa jeho názoru nesprávne uplatnený a v tomto prípade sa jedná o nesprávne právne posúdenie veci; (20) na základe uvedeného navrhol, aby odvolací súd rozsudok súdu prvej inštancie zmenil tak, že žalobu žalobcu v plnom rozsahu zamietne.

2.2 Žalobca vo vyjadrení zo dňa 08.04.2024 (č.l. 243-251 spisu) prostredníctvom svojho právneho zástupcu k odvolaniu žalovaného uviedol, že napadnutý rozsudok súdu prvej inštancie považuje za zákonný, vecne správny a spravodlivý, pretože súd prvej inštancie sa v napadnutom rozsudku správne vysporiadal so všetkými skutočnosťami podstatnými pre rozhodnutie, náležite zistil skutkový stav vecí, z dokazovania vyvodil správne skutkové zistenia a takto zistený skutkový stav vecí následne aj správne právne posúdil; žalovaný ako odvolacie námietky opakuje totožné argumenty a tvrdenia ako pred súdom prvej inštancie, odvolacie námietky žalovaného však nie sú spôsobilé spochybníť vecnú správnosť napadnutého rozsudku; vo vzťahu ku konkrétnym odvolacím námietkam žalovaného uviedol a argumentoval, že:

(1) pokiaľ žalovaný namietal nedostatok právomoci súdu prvej inštancie na posúdenie súladu slovenských všeobecne záväzných právnych predpisov so smernicou únie platí, že v prípade kolízie medzi vnútroštátnym právnym predpisom a predpisom únie je vnútroštátny súd povinný aplikovať únie právo, teda uprednostniť napr. smernicu pred vnútroštátnym zákonom bez ohľadu na to, či bol vnútroštátny predpis (zákon) prijatý skôr alebo neskôr ako relevantná únie norma (smernica); tento princíp vyplýva z dlhoročnej ustálenej judikatúry Súdneho dvora Európskej únie; v opačnom prípade by predpisy únie boli v členských krajinách únie v praxi častokrát úplne neaplikovateľné a právne nevyožiteľné; súdny dvor vo svojej konštantnej judikatúre od vnútroštátnych súdov výslovne vyžaduje, aby správnosť prebratia smerníc kontrolovali, keďže takáto činnosť predstavuje základný kameň, na ktorom je postavená doktrína súdneho dvora o priamych a nepriamych účinkoch a aplikovateľnosti predpisov únie vnútroštátnymi orgánmi každého členského štátu; je potom nespochybniteľné, že vnútroštátny súd pri rozhodovaní o individuálnom nároku jednotlivca na náhradu škody (či už majetkovej škody alebo aj nemajetkovej ujmy) vzniknutej porušením únie práva má a musí mať právomoc posudzovať, či vnútroštátna právna norma je v súlade s predpisom únie práva, teda posudzovať aj to, či konkrétna smernica bola do vnútroštátnej úpravy transponovaná správne; na území Slovenskej republiky neexistuje žiadny iný orgán ako všeobecný súd v civilnom sporovom konaní, ktorý by bol vzhľadom na predmet konania oprávnený a súčasne povinný prejednať a rozhodnúť tento spor a v rámci neho si aj prejudiciálne posúdiť súlad a správnosť transpozície smernice 2003/88/ES do zákona č. 315/2001 Z. z.;

(2) pokiaľ žalovaný namietal nedostatok svojej pasívnej vecnej legitímácie s odkazom na svoju opakovanú argumentáciu v priebehu konania uviedol, že pasívna vecná legitímácia žalovaného (štátu) vyplýva z dlhoročnej ustálenej rozhodovacej praxe súdneho dvora, v zmysle ktorej štát zodpovedá jednotlivcovi za porušenie práva únie, ktoré bolo spôsobené neprijatím opatrení na zabezpečenie dodržania požiadavky podľa článku 6 písm. b) smernice 2003/88/ES;

(3) pokiaľ žalovaný namietal, že smernica 2003/88 ES sa na služobný pomer žalobcu ako hasiča (príslušníka Hasičského a záchranného zboru) nevzťahuje v celom rozsahu s odkazom na svoju opakovanú argumentáciu v priebehu konania uviedol, že pôsobnosť smernice 2003/88/ES na žalobcu v celom rozsahu vyplýva z judikatúry súdneho dvora, na ktorú poukazoval počas konania (najmä rozsudok C-429/09 zo dňa 25.11.2010);

(4) nesúhlasil s tvrdením žalovaného, že priznaná nemajetková ujma je neprimeraná a že sa nedomáha upustenia od neoprávneného zásahu do práva na ochranu osobnosti; naopak je to práve žalovaný, ktorý je povinný zabezpečiť, aby vnútroštátna legislatíva bola v súlade s únie právom a pokiaľ ide o smernice, aby tieto boli dôsledne a správne transponované do vnútroštátneho práva; tejto povinnosti štátu potom zodpovedá právo jednotlivca domáhať sa náhrady škody v prípade, ak štát túto svoju povinnosť nerešpektuje a ak jednotlivcovi v dôsledku porušenia smernice vznikne ujma (či už majetková škoda alebo nemajetková ujma); transpozícia smerníc pritom nemôže byť len formálna a samoučelná, ale transpozíciu smerníc možno považovať za súladnú s právom Európskej únie len vtedy, ak sa ňou reálne dosahuje výsledok, ktorý smernica sleduje; v tomto prípade bola smernica 2003/88/ES do našej

vnútroštátnej právnej úpravy transponovaná len formálne, pretože ciele sledované smernicou 2003/88/ES úplne zjavne dosiahnuté nie sú; je absurdné, že žalovaný (štát), ktorý dlhoročne porušuje svoje povinnosti a vedome nerieši a udržiava ním vyvolaný protiprávny stav, vyčíta jednotlivcovi (žalobcovi), že sa domáha odškodnenia ujmy, ktorá mu reálne vznikla a za ktorú zodpovedá štát na základe zásady absolútnej objektívnej zodpovednosti; výlučne žalovaný má ako jediný všetky materiálne a formálne prostriedky ako zabezpečiť, aby sa „upustilo od neoprávneného zásahu“ prijatím všetkých potrebných legislatívnych a vecných opatrení (novelizáciou zákona č. 315/2001 Z. z. a rozšírenie počtu hasičov) za účelom dosiahnutia cieľov sledovaných smernicou 2003/88/ES; na zabezpečenie dodržiavania článku 6 písm. b) smernice 2003/88/ES by bolo potrebné značne personálne posilniť stav hasičov (prijatie minimálne ďalších 500 až 800 hasičov), žalovanému sa tak „oplatí“ porušovať práva hasičov namiesto toho, aby vyčlenil potrebné rozpočtové prostriedky na rozšírenie počtu hasičov, pretože ani prípadná náhrada škody nedosahuje tieto náklady; k podaniu žaloby pristúpil až po tom, ako žalovaný napriek mnohým dlhodobým upozorneniam, sťažnostiam a napokon desiatkam prehratých súdnych sporov v obdobných veciach tento protiprávny stav naďalej nijako neriešil, preto za tohto stavu potom vlastne nepripadá do úvahy žiadna iná žaloba, než akú podal v prejednávacom spore; k porušovaniu jeho práv dochádzalo a dochádza sústavne a dlhoročne, nielen počas žalovaného obdobia troch rokov, preto nemajetková ujma už nemá byť ako inak aspoň čiastočne odškodnená, než poskytnutím peňažnej náhrady; tisícky hodín času, ktorý mohol venovať rodine, priateľom, odpočinku, regenerácii či čomukoľvek inému podľa vlastného uváženia, mi už nikto nevráti;

(5) nesúhlasil ani s tvrdením žalovaného, že nepreukázal a ani riadne neodôvodnil výšku ujmy, ktorá mu mala byť spôsobená, resp. že v konaní nebolo preukázané ako súčasný stav zasahuje do osobnostnej sféry žalobcu ako základný predpoklad nemajetkovej ujmy, pretože bol v konaní vypočítaný a k žalobe priložil relevantné listinné dôkazy (výpis z dochádzkového systému SAP a výplatné pásky za každý mesiac žalovaného obdobia), ktoré spracoval služobný úrad ako jeho zamestnávateľ, pričom žalovaný tieto údaje žiadnym spôsobom nespochybnil (t.j. jeho skutkové tvrdenia účinne nepoprel);

(6) pokiaľ žalovaný namietal, že ak by sa čas pohotovosti započítaval do fondu pracovného času žalobcu, tak logicky by žalobca musel počas pohotovosti tráviť čas na pracovisku a nemohol by ho tráviť inde, napríklad so svojou rodinou uviedol, že každý hasič vykonáva služobnú pohotovosť v mieste výkonu služby (na hasičskej stanici), z ktorej sa počas služobnej pohotovosti nemôže vzdialiť, keďže do 1 minúty od nahlásenia potreby výjazdu (napr. pri požiari) musí vykonať služobný zákrok (vykonať výjazd na miesto určenia); je zjavné, že aj počas služobnej pohotovosti trávil čas na pracovisku, a to bez ohľadu na to, že sa mu žiadna z hodín odslúženej pohotovosti nezapočítavala do pracovného (služobného) času; počas služobnej pohotovosti teda netrúvil čas na žiadnom inom mieste, než v práci (na hasičskej stanici), ako sa to žalovaný snaží naznačiť, preto aj táto námietka žalovaného je zjavne bezpredmetná;

(7) pokiaľ žalovaný argumentoval, že zostáva otáznou, akú inú činnosť by chcel žalobca vykonávať v čase služobnej pohotovosti, kedy musí byť prítomný na pracovisku, keď tento čas pripadá na nočné hodiny, ktoré každá fyzická osoba využíva na spanie a je objektívne (takmer) vylúčené, aby sa tento čas mohol využívať inou zmysluplnou činnosťou, prípadne ho plnohodnotne tráviť s rodinou, v tomto smere žalobca uviedol, že ak by bol služobný čas hasičov rozvrhnutý tak, aby reálne predstavoval 40 hodín týždenne (§ 85 ods. 2 zákona č. 315/2001 Z. z.) a pravidelne by neprevyšoval ani maximálne prípustných 48 hodín týždenne (článok 6 písm. b) Smernice 2003/88/ES), tak časť služobného času, ktorá je v súčasnosti vymedzená ako „určená služobná pohotovosť“ by už nepripadala na nočné hodiny; najdôležitejšie je to, že čas, ktorý trávil v práci pravidelne nad rámec smernicou 2003/88/ES maximálne povolených 48 hodín týždenne, by v práci trávil nemusel a nemal, a tento čas by teda mohol využiť akokoľvek inak podľa vlastného slobodného rozhodnutia, či už s rodinou, priateľmi, koníčkami, prípadne aj spaním a odpočinkom, keďže jedným z cieľov smernice 2003/88/ES je aj zlepšenie bezpečnosti a ochrany zdravia pracovníkov pri práci, čo má byť dosiahnuté okrem iného práve aj zabezpečením primeranej doby odpočinku a obmedzením nočnej práce; na tejto požiadavke je pritom potrebné kategoricky trvať o to viac v prípadoch tak psychicky a fyzicky vyčerpávajúcej práce, akou nepochybne je práca hasiča; ak by žalovaný správne transponoval smernicu 2003/88/ES, nemusel by tráviť neprimerane dlhý čas v práci, a ak by čo aj „len spal doma“ ako žalovaný naznačuje (a nevenoval sa inej činnosti podľa vlastného rozhodnutia), mohol by tieto hodiny tráviť práve tým odpočinkom, ktorý mu smernica 2003/88/ES má garantovať; aj podľa judikatúry súdneho dvora samotná strata času odpočinku je sama osebe dostatočne závažnou na priznanie náhrady nemajetkovej ujmy v peniazoch, keďže len za žalované obdobie stratil viac než tisíc hodín času, ktoré mohol venovať odpočinku a tým aj nevyhnutnej regenerácii fyzických a psychických síl; paušálne spochybňovanie vzniknutej nemajetkovej ujmy považuje zo strany žalovaného za znevažujúce a nedôstojné a to najmä s prihliadnutím na spoločenský význam, nebezpečnosť a náročnosť vykonávanej práce;

(8) priznanú náhradu nemajetkovej považuje za primeranú a spravodlivú; výška prisúdenej náhrady nemajetkovej ujmy v peniazoch zohľadňuje závažnosť, intenzitu a dĺžku trvania zásahu do jeho základných práv (dlhoročné a pravidelné porušovanie jeho základných práv), mieru zavinenia žalovaného a okolnosti, za ktorých k porušovaniu jeho práv došlo a naďalej dochádza (roky trvajúce vedomé a zjavne úmyselné udržiavanie protiprávneho stavu, ktorý zrejme žalovanému vyhovuje a napriek objektívnej vedomosti o rozpore zákona č. 315/2001 Z. z. s právom únie); náhrada nemajetkovej ujmy v peniazoch musí spĺňať predovšetkým satisfakčnú funkciu, pričom z tohto pohľadu je výška priznanej relatívnej satisfakcie minimálne primeraná; náhrada nemajetkovej ujmy má pritom plniť aj preventívnu a sankčnú funkciu, teda má odradiť žalovaného ako porušovateľa (štát) od protiprávneho konania a má takýmto spôsobom zabezpečiť aj generálnu prevenciu pred pokračovaním v porušovaní práva, pričom práve preto musí byť sankcia (v zmysle výšky relatívnej satisfakcie) patrične dôrazná a dostačujúca, keď výška priznanej náhrady nemajetkovej ujmy v peniazoch v danom prípade spĺňa aj preventívnu a sankčnú funkciu; prisúdená náhrada nemajetkovej ujmy v peniazoch zohľadňuje všetky rozhodujúce skutkové a právne okolnosti veci, spĺňa funkcie náhrady nemajetkovej ujmy v peniazoch, je zákonná a v konečnom dôsledku najmä spravodlivá;

(9) súhlasil s vyhodnotením nedôvodnosti námietky premlčania uplatneného nároku zo strany súdu prvej inštancie;

(10) na základe uvedeného navrhol potvrdenie napadnutého rozsudku súdu prvej inštancie.

2.3 Žalovaný v odvolacej replike zo dňa 19.04.2024 (č.l. 259 spisu) k vyjadreniu žalobcu uviedol, že žalobca vo svojom vyjadrení k odvolaniu reagoval na niektoré právne aspekty namietané v odvolaní, pričom vo vyjadrení žalobca poukázal na svoju predchádzajúcu argumentáciu; nakoľko však rozsiahla právna argumentácia prezentovaná žalovaným v konaní nebola zo strany súdu prvej inštancie správne aplikovaná, žalovaný sa v plnom rozsahu pridržiava svojho odvolania a všetkých svojich predchádzajúcich vyjadrení a podaní; na základe uvedeného zotrval na podanom odvolaní a svojej odvolacej argumentácii.

2.4 Odvolaciu repliku doručil súd prvej inštancie právnenému zástupcovi žalobcu dňa 23.04.2024 (č.l. 265 spisu); žalobca sa viac v odvolacom konaní nevyjadril.

3. Dôkazy vykonané v odvolacom konaní a ich vyhodnotenie (§ 393 ods. 2 prvá veta tretia rubrika C.s.p.).

3.1 V prejednávanej spore nevykonal odvolací súd v odvolacom konaní žiadne dôkazy a pri rozhodovaní bol viazaný skutkovým stavom tak, ako ho zistil súd prvej inštancie (§ 383 C.s.p.).

4. Zistený skutkový stav a právne posúdenie veci s prípadným odkazom na ustálenú rozhodovaciu prax (§ 393 ods. 2 prvá veta štvrtá rubrika C.s.p.).

4.1 Krajský súd, funkčne príslušný na rozhodnutie o odvolaní podľa § 34 C.s.p., preskúmal vec bez potreby nariadenia odvolacieho pojednávania podľa § 385 ods. 1 C.s.p. len v rozsahu odvolania podľa § 379 C.s.p. a z dôvodov vymedzených v odvolaní podľa § 380 ods. 1 C.s.p. a rozsudok súdu prvej inštancie vo výroku o uložení povinnosti žalovanému zaplatiť žalobcovi sumu 7.369,69 € (prvý výrok) podľa § 388 C.s.p. zmenil, pretože neboli splnené podmienky na jeho potvrdenie ani na jeho zrušenie.

4.2 Podľa § 388 C.s.p., odvolací súd rozhodnutie súdu prvej inštancie zmení, ak nie sú splnené podmienky na jeho potvrdenie, ani na jeho zrušenie.

4.3 Odvolanie žalovaného je čiastočne dôvodné ohľadne právneho posúdenia veci zo strany súdu prvej inštancie vo vzťahu k vznesenej námietke premlčania uplatneného nároku žalobcu (za mesiac júl 2020); v ostatnom rozsahu je odvolanie žalovaného nedôvodné.

4.4 Odvolací súd preskúmal všetky podstatné odvolacie námietky žalovaného ako aj predchádzajúce konanie spolu s napadnutým rozsudkom súdu prvej inštancie a udáva, že sa v plnom rozsahu stotožňuje so skutkovými a právnymi závermi súdu prvej inštancie vo vzťahu k splneniu podmienok zodpovednosti žalovaného za škodu (nemajetkovú ujmu) spôsobenú žalobcovi v dôsledku porušenia článku 6 písm. b) smernice 2003/88/ES v období od augusta 2020 do mája 2023 spôsobeného nesprávnou transpozíciou smernice 2003/88/ES do právneho poriadku Slovenskej republiky, v tomto smere si osvojuje dôvody napadnutého rozsudku súdu prvej inštancie a v zmysle § 387 ods. 2 C.s.p. na tieto v plnom rozsahu

poukazuje (okrem vyššie uvedenej čiastkovej otázky premlčania uplatneného nároku žalobcu za mesiac júl 2020); na zdôraznenie správnosti napadnutého rozsudku a reagujúc na odvolacie dôvody odvolací súd udáva, že súd prvej inštancie na základe vykonaných dôkazov dospel k správnym skutkovým zisteniam, na ktoré aplikoval správne ustanovenie právneho predpisu a súčasne vec správne právne posúdil; z dôvodu, že odvolací súd je rozsahom a dôvodmi odvolania viazaný (§ 379 C.s.p.; § 380 C.s.p.), pri posudzovaní veci sa zaoberal len námietkami uvedenými v odvolaní a procesným postupom súdu prvej inštancie, ktorý predchádzal vydaniu napadnutého rozsudku z hľadiska, či došlo k vadám, ktoré sa týkajú procesných podmienok (§ 380 ods. 2 C.s.p.).

4.5.1 Odvolací súd sa po preskúmaní veci stotožnil so záverom súdu prvej inštancie, že v prejednávanom spore boli splnené zákonné podmienky na vyhovie žalobe žalobcu v rozsahu uplatneného nároku na náhradu škody (nemajetkovej ujmy) za časť sporného obdobia od 01.08.2020 do 31.05.2023; pre rozhodnutie odvolacieho súdu o podanom odvolaní bol postačujúci skutkový stav vecí, ako ho zistil súd prvej inštancie, z ktorého pri rozhodovaní vychádzal aj odvolací súd (§ 383 C.s.p.); pre rozhodnutie odvolacieho súdu o podanom odvolaní tak nebolo v tomto rozsahu potrebné opakovať ani dopĺňať dokazovanie (§ 384 C.s.p.); zo skutkových zistení súdu prvej inštancie vyplýva, že žalobca ako príslušník Hasičského a záchranného zboru (hasič) v služobnom pomere mal v spornom období (august 2020 až máj 2023) služobný čas rozvrhnutý nerovnomerne tak, že týždenný pracovný čas sa skladal zo 17 hodinových pracovných zmien (výkon služby), po ktorých nasledovala určená 7 hodinová služobná pohotovosť na pracovisku (t.j. v rámci jednej pracovnej zmeny strávil žalobca na pracovisku sústavne minimálne 24 hodín); výkon služobnej pohotovosti bol rozdelený na (a) aktívnu časť služobnej pohotovosti (práca nadčas) a (b) neaktívnu časť služobnej pohotovosti; v mieste výkonu služby v D. sa striedajú 3 hasičské zmeny, preto každý tretí deň odsluží každá pracovná zmena 24 hodín a následne majú príslušníci v tejto zmene dva dni voľna, t.j. ide o nerovnomerné rozvrhnutie služobného času, ktorého časť pripadá na tzv. služobnú pohotovosť.

4.5.2 Po zohľadnení premlčania časti uplatneného nároku za mesiac júl 2020 žalobca v spornom období od augusta 2020 do mája 2023 len v rámci samotnej služobnej pohotovosti priamo nadväzujúcej na výkon služby odpracoval 232,81 hodín v období od augusta 2020 do decembra 2020, ďalej 619,25 hodín v období od januára 2021 do decembra 2021, ďalej 718,40 hodín v období od januára 2022 do decembra 2022 a 313,27 hodín v období od januára 2023 do mája 2023 (t.j. od 01.08.2020 do 31.05.2023 spolu 1.883,73 hodín určenej pracovnej pohotovosti); priemerný týždenný pracovný čas počas celého žalovaného obdobia od augusta 2020 do mája 2023 tak u žalobcu dosiahol 52,26 hodín týždenne.

4.6 V prejednávanom spore je predmetom konania nárok žalobcu ako hasiča na náhradu nemajetkovej ujmy, ktorá mu mala vzniknúť v dôsledku výkonu služby v rozsahu priemerného týždenného služobného času presahujúceho limit stanovený v článku 6 písm. b) smernice 2003/88/ES v spornom období od augusta 2020 do mája 2023. Súd prvej inštancie žalobe žalobcu v plnom rozsahu vyhovel, keď žalobu žalobcu vyhodnotil ako dôvodnú čo do základu aj výšky. Žalovaný v priebehu konania a v podanom odvolaní ťažiskovo namietal nedostatok právomoci súdu v prejednávanom spore na posúdenie otázky súladu vnútroštátneho práva s právom únie, nepreukázanie nesúladu smernice 2003/88/ES s vnútroštátnou právnou úpravou (nesúlad s konkrétnym ustanovením zákona č. 315/2001 Z. z.), nepreukázanie, že smernica 2003/88/ES sa v celom rozsahu vzťahuje aj na žalobcu ako hasiča a nedostatok svojej pasívnej vecnej legitímácie v spore; nesúhlasil ani s výškou uplatnenej a prisúdenej náhrady nemajetkovej ujmy, namietal nepreukázanie splnenia predpokladov na jej priznanie žalobcovi a vzniesol námietku premlčania uplatneného nároku za mesiac júl 2020.

4.7 Odvolací súd sa v plnom rozsahu stotožnil s napadnutým rozsudkom súdu prvej inštancie vo vzťahu k vyhovaniu žalobe žalobcu za sporné obdobie od augusta 2020 do mája 2023 (bod 4.4 odôvodnenia); pokiaľ ide o konkrétne odvolacie námietky žalovaného (§ 387 ods. 3 C.s.p.) odvolací súd v podrobnostiach udáva, že:

(1.1) súd prvej inštancie mal právomoc na prejednanie sporu; podľa § 3 ods. 1 C.s.p. súdy prejednávajú a rozhodujú súkromnoprávne spory a iné súkromnoprávne veci, ak ich podľa zákona neprejednávajú a nerozhodujú iné orgány; podľa § 21 Občianskeho zákonníka, pokiaľ je účastníkom občianskoprávných vzťahov štát, je právnickou osobou; spor o náhradu škody spôsobenej jednotlivcovi porušením práva únie v dôsledku nesprávneho prebratia (transpozície) smernice do vnútroštátneho právneho poriadku možno zaradiť medzi súkromnoprávne spory (skutočnosť, že žalovaným v takomto spore je štát je tu bez právneho významu); z judikatúry súdneho dvora jednoznačne vyplýva, že spory o náhradu škody

spôsobenej porušením práva únie medzi jednotlivcom a štátom majú rozhodovať príslušné vnútroštátne súdy; súd prvej inštancie mal preto právomoc prejednať a rozhodnúť prejednávany spor žalobcu a žalovaného o náhradu škody (nemajetkovej ujmy);

(1.2) nakoľko jedným z predpokladov zodpovednosti žalovaného za škodu žalobcovi spôsobenú porušením práva únie je „dostatočne závažné porušenie právnej normy únie, ktorej cieľom je priznanie práv jednotlivcom“, súd prvej inštancie bol nepochybne v rámci svojej právomoci v prejednanom spore oprávnený a povinný skúmať, či zo strany žalovaného došlo k tvrdenému porušeniu práva únie pri preberaní smernice 2003/88/ES do právneho poriadku Slovenskej republiky (zákon č. 315/2001 Z. z.), t.j. v konkrétnostiach bol oprávnený a povinný skúmať, či zákon č. 315/2001 Z. z. zodpovedá cieľom článku 6 písm. b) smernice 2003/88/ES (bez oprávnenia súdu prvej inštancie posúdiť túto otázku by v podstate nebolo možné rozhodnúť prejednávany spor); odvolacia argumentácia žalovaného, že súd prvej inštancie nebol oprávnený (nemal právomoc) posudzovať súlad zákona č. 315/2001 Z. z. so smernicou 2003/88/ES je preto podľa odvolacieho súdu nedôvodná;

(2.1) súd prvej inštancie dospel k správne mu záveru, že cieľ článku 6 písm. b) smernice 2003/88/ES (t.j. neprekročenie priemerného týždenného pracovného času pracovníka v rozsahu 48 hodín vrátane nadčasov) nebol v prípade zákona č. 315/2001 Z. z. dosiahnutý (naplnený); vo všeobecnosti platí, že smernica ako špecifický prameň práva únie vyžaduje od členských štátov, aby dosiahli cieľ sledovaný smernicou prijatím transpozičných opatrení vo svojom právnom poriadku; na tento účel musia byť ustanovenia smernice prebraté tak, aby bola ich záväznosť nespochybniteľná, aby sa zachovala ich konkrétnosť, presnosť a jasnosť a aby sa prebratím smernice do vnútroštátneho práva dosiahol stav, ktorý je v súlade s účelom sledovaným smernicou a zaručuje jej úplnú účinnosť v členskom štáte; z hľadiska prejednávaneho sporu článok 6 písm. b) smernice 2003/88/ES jednoznačne stanovuje, že priemerný pracovný čas pre každé obdobie siedmich dní vrátane nadčasov neprekročí 48 hodín; žalovaný prebral smernicu 2003/88/ES do zákona č. 315/2001 Z. z.; podľa § 85 ods. 1 zákona č. 315/2001 Z. z., služobný čas príslušníka je časový úsek, v ktorom príslušník vykonáva štátnu službu a je k dispozícii služobnému úradu; podľa § 85 ods. 2 prvá veta zákona č. 315/2001 Z. z., služobný čas príslušníka je 40 hodín týždenne; podľa § 86 ods. 1 a 2 zákona č. 315/2001 Z. z., služobný čas príslušníkov môže byť rozvrhnutý nerovnomerne; nerovnomerne rozvrhnutý služobný čas príslušníkov je rozvrhnutý na obdobie šiestich mesiacov; pri nerovnomernom rozvrhnutí nesmie byť dĺžka služobného času v jednotlivých služobných dňoch vyššia ako 18 hodín; celková dĺžka vykonávania štátnej služby a na ňu bezprostredne nadväzujúcej určenej služobnej pohotovosti v mieste vykonávania štátnej služby je najviac 24 hodín v služobnom dni; podľa § 92 ods. 1 zákona č. 315/2001 Z. z., služobný úrad určuje príslušníkovi služobnú pohotovosť v štátnej službe v mieste vykonávania štátnej služby, ktorá bezprostredne nadväzuje na vykonávanie štátnej služby podľa § 86 ods. 2 v rámci rozvrhnutia služobného času; z uvedených ustanovení zákona č. 315/2001 Z. z. vyplýva, že zákon oddeľuje (a) vykonávanie štátnej služby hasiča v rámci služobného času a (b) vykonávanie štátnej služby hasiča v rámci určenej služobnej pohotovosti, pretože služobná pohotovosť hasiča bezprostredne nadväzuje na služobný čas hasiča; výsledkom uvedenej úpravy je záver, že hoci v oboch prípadoch ide o výkon štátnej služby hasiča, služobná pohotovosť hasiča sa nezapočítava do služobného času hasiča;

(2.2) podľa článku 2 body 1 a 2 smernice 2003/88/ES však pracovný čas predstavuje akýkoľvek čas, počas ktorého pracovník pracuje podľa pokynov zamestnávateľa a vykonáva svoju činnosť alebo povinnosti v súlade s vnútroštátnymi právnymi predpismi a (alebo) praxou a naproti tomu čas odpočinku je akýkoľvek čas, ktorý nie je pracovným časom; z uvedeného vyplýva, že čas určenej služobnej pohotovosti hasiča má byť súčasťou služobného času, pretože nejde o čas odpočinku; zákon č. 315/2001 Z. z. tak jednoznačne v rozpore so smernicou 2003/88/ES zo služobného (pracovného) času hasiča vyčleňuje čas určenej služobnej pohotovosti; uvedený záver vyplynul aj z vykonaného dokazovania, podľa ktorého žalobca po zohľadnení času určenej služobnej pohotovosti odpracoval v spornom období priemerne viac ako 48 hodín týždenne (bod 4.5.2 odôvodnenia); smernica 2003/88/ES pritom neumožňuje, aby členské štáty ponechali v platnosti alebo prijali inú definíciu pojmu „pracovný čas“, ako je definícia uvedená v smernici;

(2.3) je zřejmé, že posudzované ustanovenia (§ 85 ods. 1 a 2, § 86 ods. 1 a 2 a § 92 ods. 1) boli prakticky v totožnom znení súčasťou zákona č. 315/2001 Z. z. už v pôvodne prijatom znení účinnom od 01.04.2002; po vstupe Slovenskej republiky do Európskej únie dňa 01.05.2004 došlo k zmene uvedených ustanovení zákonom č. 82/2009 Z. z. s účinnosťou od 01.04.2009, kedy sa v ustanovení § 86 ods. 1 zákona č. 315/2001 Z. z. zakotvilo, že nerovnomerne rozvrhnutý služobný čas príslušníkov je rozvrhnutý na obdobie štyroch mesiacov (z pôvodného rozvrhnutia na obdobie celého kalendárneho roka) a v ustanovení § 92 zákona č. 315/2001 Z. z. sa rozčlenil výkon služobnej pohotovosti na služobnú pohotovosť, ktorá bezprostredne nadväzuje na služobný čas (§ 92 ods. 1 zákona č. 315/2001 Z. z.)

a služobnú pohotovosť mimo rozvrhnutia služobného času (§ 92 ods. 2 zákona č. 315/2001 Z. z.); podľa dôvodovej správy k zákonu č. 82/2009 Z. z. dôvodom úpravy malo byť zosúladenie s právom únie; k ďalšej zmene uvedených ustanovení došlo zákonom č. 400/2011 Z. z. s účinnosťou od 01.01.2012, kedy sa v ustanovení § 86 ods. 1 zákona č. 315/2001 Z. z. zakotvilo, že nerovnomerne rozvrhnutý služobný čas príslušníkov je rozvrhnutý na obdobie šiestich mesiacov (z dôvodovej správy k zákonu č. 400/2011 Z. z. nevyplýva dôvod tejto zmeny); z uvedeného vyplýva, že žalovaný v rámci preberania smernice 2003/88/ES po vstupe do únie nezohľadnil skutočnosť, že pracovná (služobná) pohotovosť predstavuje pracovný (služobný) čas pracovníka;

(2.4) odvolacia argumentácia žalovaného, že nebolo preukázané nesprávne prebratie (transpozícia) smernice 2003/88/ES, resp. že žiadne ustanovenie zákona č. 315/2001 Z. z. nie je v rozpore so smernicou 2003/88/ES, je podľa odvolacieho súdu tiež nedôvodná;

(3) odvolacia argumentácia žalovaného, v rámci ktorej poukazyval na rozdiel medzi prebratím smernice 2003/88/ES na jednej strane a aplikáciou smernice 2003/88/ES na strane druhej s tým, že na aplikácii smernice 2003/88/ES sa nepodieľa, tiež nie je podľa odvolacieho súdu dôvodná; odvolací súd sa stotožnil so záverom súdu prvej inštancie o nesprávnom prebratí smernice 2003/88/ES do právneho poriadku Slovenskej republiky; skutočnosť, že žalovaný sa priamo nepodieľa na aplikácii smernice 2003/88/ES, resp. zákona č. 315/2001 Z. z. vo vzťahu k žalobcovi, je podľa odvolacieho súdu z hľadiska prejednávaneho sporu bez právneho významu; podľa článku 29 smernice 2003/88/ES táto smernica je adresovaná členským štátom; žalovaný (ako členský štát a adresát smernice 2003/88/ES po vstupe Slovenskej republiky do Európskej únie) je zodpovedný za prijatie všetkých opatrení legislatívnej aj faktickej povahy s cieľom dosiahnutia účelu smernice; v prípade nesplnenia tejto povinnosti je štát (žalovaný) zodpovedný aj za nesprávnu aplikáciu smernice 2003/88/ES, pokiaľ k nesprávnej aplikácii smernice došlo v dôsledku jej nesprávneho prebratia do právneho poriadku; nakoľko smernica 2003/88/ES je určená žalovanému (štátu), ktorý zodpovedá za jej správne prebratie, v konaní o náhradu škody spôsobenej nesprávnym prebratím smernice 2003/88/ES do právneho poriadku je pasívne vecne legitimovaný žalovaný (štát); námietku nedostatku pasívnej vecnej legitimácie žalovaného v spore považuje odvolací súd v tomto smere za nedôvodnú;

(4.1) súd prvej inštancie dospel k správne záveru, že smernica 2003/88/ES sa vzťahuje aj na žalobcu ako hasiča; žalovaný nedôvodne namietal, že v prípade žalobcu nejde o mestského hasiča (ako vo veci C-429/09), resp. že smernica 2003/88/ES sa na žalobcu nevzťahuje v plnom rozsahu, pretože to neumožňuje charakter vykonávaných činností a rozvrh služobného času (činnosť žalobcu patrí medzi odvetvia a činnosti, ktoré zahŕňajú určité osobitné činnosti služieb civilnej ochrany); súd prvej inštancie popri znení smernice 2003/88/ES správne pri rozhodovaní vychádzal aj z príslušnej judikatúry súdneho dvora, pretože súd je povinný plne uplatňovať výklad práva únie, ktorý podal súdny dvor (rozsudok C-261/21 zo dňa 07.07.2022); obrana žalovaného je založená na všeobecnej polemike so závermi súdu prvej inštancie bez dopadu na závažnosť rozhodnutí súdneho dvora, od ktorých niet dôvod (ani možnosť) sa odchýliť vzhľadom na obdobné skutkové okolnosti prípadu; súdny dvor rozhodol, že článok 6 písm. b) smernice 2003/88/ES má priamy účinok, teda priznáva jednotlivcom práva, ktoré môžu uplatniť priamo v konaní pred vnútroštátnymi súdmi; súdny dvor tiež rozhodol, že smernica 2003/88/ES sa má uplatniť na činnosti hasičského zboru, aj keď sú vykonávané zásahovými silami v teréne a nezáleží na tom, či sú zamerané na boj proti požiarom alebo na poskytnutie pomoci iným osobám, ak sú vykonávané za obvyklých podmienok v súlade s poslaním im zvereným a to aj vtedy, keď zásahy, ku ktorým môžu tieto činnosti viesť, sú svojím charakterom nepredvídateľné a môžu vystaviť pracovníkov určitým rizikám; na účely smernice 2003/88/ES nemôže byť pojem pracovníka vykladaný rôzne podľa vnútroštátnych právnych predpisov, ale má autonómny význam vlastný právu únie, keď za pracovníka sa považuje každý, kto vykonáva skutočné a konkrétne činnosti pre zamestnávateľa a právna povaha pracovnoprávneho vzťahu z hľadiska vnútroštátneho práva nemôže mať nijaký dosah na postavenie pracovníka v zmysle práva únie; skutočnosť, či je niekto podľa vnútroštátneho práva profesionálny alebo dobrovoľný hasič nie je relevantná na účely charakteristiky pracovníka, na ktorého sa vzťahujú ustanovenia smernice 2003/88/ES (C-397/01 až C-403/01 vo veci A., body 52 a 55, C-429/09 vo veci B., bod 27 až 30, C-518/15 vo veci I.); vzhľadom na uvedené je nedôvodná odvolacia námietka žalovaného o tom, že smernica 2003/88/ES sa nevzťahuje na žalobcu ako hasiča a bez právneho významu je aj fakt, či hasič plní svoje úlohy v pracovnom (služobnom) pomere ako hasič dobrovoľný, mestský alebo štátny; článok 6 písm. b) smernice 2003/88/ES predstavuje v rozsahu, v akom ukladá členským štátom maximálnu hranicu priemerného týždenného pracovného času, ktorá musí byť ako minimálna požiadavka priznaná každému pracovníkovi, dôležité pravidlo sociálneho práva únie, ktoré nemožno podrobiť akejkoľvek podmienke alebo akémukoľvek obmedzeniu, a ktoré jednotlivcom priznáva práva, ktorých sa môžu dovolávať priamo pred vnútroštátnymi súdmi (C-429/09

vo veci B., body 33 až 35); členské štáty nemôžu jednostranne určiť rozsah pôsobnosti článku 6 písm. b) smernice tak, aby uplatnenie z neho plynúceho nároku viazali na nejakú podmienku alebo ho určitým spôsobom obmedzovali (C-397/01 vo veci A. bod 99, C-429/09 vo veci B., body 35 a 52); súdny dvor tiež opakovane judikoval, že čas pracovnej pohotovosti na pracovisku je potrebné v celom rozsahu zahrnúť do výpočtu maximálneho denného alebo týždenného pracovného času (C-397/01 vo veci A., bod 95) a konštatoval, že pracovná pohotovosť vykonávaná pracovníkom v režime fyzickej prítomnosti v zariadení zamestnávateľa sa považuje ako celok za pracovný čas nezávisle od toho, akú prácu skutočne pracovník vykonáva (C-437/05 vo veci C., bod 27); osobitne v prípade hasičov súdny dvor potvrdil, že pracovný čas zodpovedajúci pracovnej pohotovosti a pohotovostnej službe, počas ktorých je dotknutý pracovník fyzicky prítomný na pracovisku, je súčasťou pojmu pracovný čas a nesmie prekročiť maximálny týždenný pracovný čas ustanovený smernicou 2003/88/ES (C-429/09 vo veci B., C-52/04 vo veci A. H. B. E.); nakoľko žalobca musí byť počas výkonu služobnej pohotovosti k dispozícii zamestnávateľovi na pracovisku, celý čas služobnej pohotovosti je potrebné započítať do pracovného času žalobcu; bez vplyvu na porušenie článku 6 písm. b) smernice 2003/88/ES je preto aj skutočnosť, že za pracovnú pohotovosť je žalobcovi vyplácaná náhrada (§ 122 ods. 1 zákona č. 315/2001 Z. z.);

(4.2) záver, že čas služobnej pohotovosti žalobcu je potrebné započítať do jeho pracovného času vyplýva aj z aktuálnej judikatúry súdneho dvora, podľa ktorej ak povaha a rozsah povinností a režim zodpovednosti, ktorý sa vzťahuje na pracovníka vyžadujú jeho fyzickú prítomnosť na mieste výkonu práce, resp. povinnosť byť pre svojho zamestnávateľa k dispozícii a obmedzenia uložené tomuto pracovníkovi počas doby pohotovosti sú takej povahy, že objektívne a veľmi významne ovplyvňujú možnosť tohto pracovníka slobodne nakladať v tejto dobe s časom, v rámci ktorého sa od neho výkon práce nepožaduje, a venovať tento čas svojim vlastným záujmom, predstavuje táto doba služobnej pohotovosti pracovný čas pracovníka (pozri rozsudky C-214/20 zo dňa 11.11.2021, C-580/19 zo dňa 09.03.2021, C-107/19 zo dňa 09.09.2021 a C-344/19 zo dňa 09.03.2021); tento záver sa vzhľadom na skutkové okolnosti prejednávaného sporu plne vzťahujú aj na žalobcu;

(4.3) žalovaný nesprávne argumentuje, že článok 17 ods. 1 smernice 2003/88/ES umožňuje odklon od článku 6 smernice 2003/88/ES v prípade hasičov, pretože tento článok sa na hasičov nevzťahuje (vzťahuje sa len na a/ vrcholových riadiacich pracovníkov alebo iných osôb s právomocou nezávislého rozhodovania, b/ rodinných pracovníkov alebo c/ pracovníkov slúžiacich náboženské obrady v kostoloch a náboženských spoločenstvách); pracovníkov protipožiarinej služby a služby civilnej ochrany, na ktorých poukazuje žalovaný v podanom odvolaní, sa týka článok 17 ods. 3 smernice 2003/88/ES, ktorý však na druhej strane neumožňuje odklon od článku 6 smernice 2003/88/ES (len odklon od článkov 3, 4, 5, 8 a 16 smernice 2003/88/ES); ani táto odvolacia argumentácia žalovaného nebola dôvodná;

(5) súd prvej inštancie dospel aj k správnejmu záveru ohľadne splnenia predpokladov zodpovednosti žalovaného za škodu spôsobenú porušením práva únie v prejednávanom spore; súd prvej inštancie správne uviedol, že tieto predpoklady vyplývajú z judikatúry súdneho dvora, ktorú v odôvodnení napadnutého rozsudku citoval; podľa judikatúry súdneho dvora štát zodpovedá jednotlivcovi za škodu spôsobenú porušením práva únie ak: (a) porušená norma práva únie priznáva právo fyzickým osobám alebo právnickým osobám alebo zakladá povinnosť pre členský štát, (b) porušenie práva únie je dostatočne závažné a (c) medzi porušením práva únie členským štátom a vznikom škody jednotlivca existuje príčinná súvislosť s tým, že o výške náhrady škody vždy rozhoduje vnútroštátny súd; aj podľa odvolacieho súdu boli predpoklady zodpovednosti žalovaného za škodu spôsobenú žalobcovi v dôsledku porušenia práva únie splnené, pretože:

(5.1) článok 6 písm. b) smernice 2003/88/ES priznáva pracovníkom právo na priemerný týždenný pracovný čas vrátane nadčasov v rozsahu 48 hodín; uvedené ustanovenie smernice 2003/88/ES má priamy účinok, keďže priznáva jednotlivcom práva, ktoré môžu priamo uplatniť v konaní pred vnútroštátnymi súdmi; ako bolo uvedené vyššie uvedené ustanovenie článku 6 písm. b) smernice 2003/88/ES nebolo do právneho poriadku Slovenskej republiky prebraté správne, pretože umožňuje, aby priemerný týždenný pracovný čas žalobcu vrátane nadčasov presiahol 48 hodín (bod 4.7 časť 2.1 až 2.4 odôvodnenia); na záver o porušení článku 6 písm. b) smernice 2003/88/ES nemá vplyv ani skutočnosť, že žalovaný v zmysle článku 16 písm. b) smernice 2003/88/ES v spojení s článkom 17 ods. 3 písm. b) bod iii) smernice 2003/88/ES uplatnil na výpočet priemerného pracovného času žalobcu referenčné obdobie 6 mesiacov (§ 86 ods. 1 druhá veta zákona č. 315/2001 Z. z.), pretože podľa výsledkov dokazovania v spornom období od októbra 2019 do augusta 2022 žalobcov priemerný služobný čas každý mesiac presiahol hranicu 48 hodín;

(5.2) porušenie článku 6 písm. b) smernice 2003/88/ES vo vzťahu k žalobcovi je dostatočne závažné, pretože ide o porušenie jasnej a konkrétnej normy únie, ktorá pokiaľ ide o hodnú hranicu priemerného

týždenného pracovného času neponecháva členským štátom priestor na voľnú úvahu a súčasne ide o porušenie práva únie, ktoré je v zjavnom rozpore s judikatúrou súdneho dvora (napr. C-429/09);

(5.3.1) v príčinnej súvislosti s porušením práva únie zo strany žalovaného došlo u žalobcu k vzniku škody (nemajetkovej ujmy) v dôsledku (a) zásahu do jeho práva na ochranu zdravia (článok 40 Ústavy Slovenskej republiky), pretože účelom stanovenia maximálneho týždenného pracovného času bolo podľa odôvodnenia smernice 2003/88/ES zabezpečenie potreby odpočinku, aby pracovník (žalobca) v dôsledku vyčerpania alebo iného nepravidelného rozvrhnutia práce nespôsobil úraz sebe ani spolupracovníkom alebo iným osobám a aby si krátkodobo alebo dlhodobo nepoškodil zdravie a súčasne (b) zásahu do práva žalobcu na súkromie a rodinný život (článok 19 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky), pretože musel reálne odpracovať viac, ako bol povinný v zmysle smernice 2003/88/ES, na úkor svojich blízkych musel tráviť čas v práci a prichádzal o čas, ktorý by chcel a mohol venovať svojim najbližším, rodine, priateľom, záľubám, resp. iným aktivitám, ktoré nesúvisia s jeho pracovným zaradením;

(5.3.2) odvolacia argumentácia žalovaného, že medzi porušením práva únie a vznikom škody žalobcu nie je príčinná súvislosť, pretože žalobca neupozornil svojho zamestnávateľa na porušovanie jeho práv a nepožiadal ho o náhradu škody (t.j. nevyvinul primerané úsilie na zamedzenie vzniku škody), nie je podľa odvolacieho súdu dôvodná; na postavenie žalobcu ako hasiča sa vzťahuje judikatúra súdneho dvora (C-429/09 a C-445/06), z ktorej vyplýva, že by bolo v rozpore so zásadou efektivity uložiť poškodeným osobám povinnosť systematicky využívať všetky právne prostriedky, ktoré sú im k dispozícii, keď by to spôsobilo nadmerné ťažkosti alebo by to od nich nebolo možné rozumne vyžadovať; výkon práv priznaných jednotlivcom priamo uplatniteľnými ustanoveniami práva únie by bol znemožnený alebo nadmerne sťažený, ak by ich návrhy na náhradu škody založené na porušení práva únie museli byť zamietnuté alebo čiastočne zamietnuté iba z toho dôvodu, že sa jednotlivci nedomáhali práva, ktoré im priznáva právo únie a ktoré im vnútroštátny zákon odoprel; pracovník sa má považovať za slabšiu stranu v rámci pracovnoprávneho vzťahu, takže je nutné zabrániť tomu, aby ho mal zamestnávateľ možnosť v jeho právach obmedzovať; vzhľadom na toto slabšie postavenie môže byť totiž takýto pracovník odradený od otvoreného uplatňovania svojich práv voči zamestnávateľovi, keďže uplatňovanie týchto práv ho môže vystaviť opatreniam zamestnávateľa, ktoré môžu mať vplyv na pracovnoprávny vzťah v neprospech tohto pracovníka; okrem toho treba zdôrazniť, že v takej veci ako vo veci samej, ktorá sa týka porušenia ustanovenia práva únie s priamym účinkom zo strany zamestnávateľa, vyžadovanie splnenia podmienky, aby dotknutí pracovníci najprv požiadali svojho zamestnávateľa o skončenie porušovania práva únie na účely získania náhrady škody vzniknutej v dôsledku tohto porušenia, by malo za následok, že orgánom dotknutého členského štátu by sa umožnilo, aby bola povinnosť dbať o dodržovanie takýchto noriem systematicky prenášaná na jednotlivca, čím sa týmto orgánom môže umožniť, aby boli v prípade nepodania takejto žiadosti vyňaté z ich dodržovania; vyžadovanie takejto podmienky by znamenalo spochybnenie práva na náhradu škody, ktoré má základ v právnom poriadku únie a povinnosti členských štátov zabezpečiť jeho dodržovanie bez toho, aby ju mohli preniesť na jednotlivcov; článok 6 písm. b) smernice 2003/88/ES teda nevyžaduje, aby dotknutí pracovníci požiadali svojho zamestnávateľa o dodržovanie minimálnych požiadaviek upravených týmto ustanovením; za týchto podmienok treba dospieť k záveru, že nemožno považovať za primerané požadovať od žalobcu, ktorému vznikla škoda z dôvodu, že jeho zamestnávateľ porušil práva priznané článkom 6 písm. b) smernice 2003/88/ES, aby na účely uplatnenia nároku na získanie náhrady tejto škody najprv vyvíjal iniciatívu vo vzťahu k svojmu zamestnávateľovi;

(5.4) odvolacia námietka žalovaného ohľadne nesplnenia predpokladov zodpovednosti za škodu, ktorá vznikla porušením práva únie preto podľa odvolacieho súdu tiež nie je dôvodná;

(6.1) súd prvej inštancie napokon dospel k správne právnemu názoru, že boli splnené podmienky na priznanie náhrady nemajetkovej ujmy žalobcovi v konkrétnej sume;

(6.2) smernica 2003/88/ES neobsahuje žiadne ustanovenia o práve na náhradu škody v prípade jej porušenia; náhrada škody spôsobená jednotlivcovi porušením práva únie musí byť primeraná vzniknutej škode, aby mohla zabezpečiť skutočnú ochranu jeho práv; je na vnútroštátnom práve členských štátov, aby pri dodržaní zásad rovnocennosti a efektivity určili, či sa náhrada škody musí poskytnúť vo forme udelenia dodatočného náhradného voľna alebo vo forme finančného odškodnenia a jednak definovali pravidlá týkajúce sa spôsobu výpočtu tejto náhrady;

(6.3) náš právny poriadok tiež nemá výslovnú úpravu ohľadne práva jednotlivca na náhradu škody proti štátu spôsobenej porušením práva únie; takúto právnu úpravu neobsahuje ani zákon č. 514/2003 Z. z. o zodpovednosti za škodu spôsobenú pri výkone verejnej moci a o zmene niektorých zákonov v znení neskorších predpisov, pretože podľa tejto úpravy štát v zásade zodpovedá za škodu spôsobenú nezákonným rozhodnutím alebo nesprávnym úradným postupom, pričom podľa § 9 ods. 1 zákona č. 514/2003 Z. z. za nesprávny úradný postup sa nepovažuje postup alebo výsledok postupu Národnej rady

Slovenskej republiky pri výkone jej pôsobnosti podľa čl. 86 písm. a) a d) Ústavy Slovenskej republiky a postup alebo výsledok postupu vlády Slovenskej republiky pri výkone jej pôsobnosti podľa čl. 119 písm. b) Ústavy Slovenskej republiky; súd prvej inštancie správne ustálil, že vzhľadom na zistený skutkový stav má ujma žalobcu najbližšie k zásahu do osobnosti žalobcu (analógia podľa § 11 až § 13 Občianskeho zákonníka);

(6.4) žalovaný nesprávne namieta, že žalobca nepreukázal spôsobenú ujmu, pretože z vykonaného dokazovania vyplynulo, že žalobca v rozpore s článkom 6 písm. b) smernice 2003/88/ES v žalovanom období od augusta 2020 do mája 2023 odpracoval 1.883,73 hodín určenej služobnej pohotovosti, keď priemerný týždenný pracovný čas počas celého obdobia od augusta 2020 do mája 2023 u žalobcu dosiahol 52,26 hodín týždenne; žalobca na preukázanie svojho tvrdenia o počte odpracovaných hodín predložil doklady od svojho zamestnávateľa, ktoré žalovaný žiadnym spôsobom relevantne nespochybnil a nenavrhol vykonať žiadne dokazovanie; len samotná námietka žalovaného, že predložené tabuľky žalobcu o počte odpracovaných hodín nepreukazujú výšku nemajetkovej ujmy neobstojí, pretože samotný počet odpracovaných hodín služobnej pohotovosti predstavuje len skutkové zistenie, až na základe ktorého súd dospieva k primeranej výške nemajetkovej ujmy žalobcu;

(6.5) dokazovaním bol preukázaný zásah do osobnosti žalobcu, konkrétne (a) do jeho práva na ochranu zdravia (článok 40 Ústavy Slovenskej republiky), pretože účelom stanovenia maximálneho týždenného pracovného času bolo podľa odôvodnenia smernice 2003/88/ES zabezpečenie potreby odpočinku, aby pracovník (žalobca) v dôsledku vyčerpania alebo iného nepravidelného rozvrhnutia práce nespôsobil úraz sebe ani spolupracovníkom alebo iným osobám a aby si krátkodobo alebo dlhodobo nepoškodil zdravie a súčasne (b) do jeho práva na súkromie a rodinný život (článok 19 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky), pretože musel reálne odpracovať viac, ako bol povinný v zmysle smernice 2003/88/ES, na úkor svojich blízkych musel tráviť čas v práci a prichádzal o čas, ktorý by chcel a mohol venovať svojim najbližším, rodine, priateľom, záľubám, resp. iným aktivitám, ktoré nesúvisia s jeho pracovným zaradením;

(6.6) zásah do osobnosti žalobcu bol tak spôsobený jednak skutočnosťou, že (a) žalobca priemerne každý týždeň odpracoval viac ako 48 hodín podľa článku 6 písm. b) smernice 2003/88/ES (súčasne viac ako 40 hodín týždenne podľa § 85 ods. 2 prvá veta zákona č. 615/2001 Z. z.) a jednak skutočnosťou, že (b) žiadna z odpracovaných 1.883,73 hodín v žalovanom období od augusta 2020 do mája 2023 nebola v rozpore s článkom 6 písm. b) smernice 2003/88/ES v spojení s článkom 2 bod 1 smernice 2003/88/ES započítaná do pracovného času žalobcu;

(6.7) odvolací súd nesúhlasí s námietkou žalovaného, že neboli splnené podmienky pre uplatnenie nároku na náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch podľa § 13 ods. 2 Občianskeho zákonníka, v zmysle ktorého možno žiadať peňažné odškodnenie len vtedy, ak nie je postačujúce zadostučinenie podľa § 13 ods. 1 Občianskeho zákonníka a neoprávneným zásahom bola v značnej miere znížená dôstojnosť, resp. vážnosť žalobcu v spoločnosti; so zreteľom na povahu osobnostného práva, ktoré bolo v danom prípade porušené (právo na ochranu zdravia a právo na súkromie) a jeho okolnosti nemožno podľa odvolacieho súdu podmieňovať možnosť uplatnenia peňažnej satisfakcie požadovaním následku, ktorým je zníženie dôstojnosti, resp. vážnosti žalobcu v spoločnosti; občianskoprávne prostriedky ochrany osobnosti uvedené v § 13 ods. 1 a 2 Občianskeho zákonníka sú uvedené len príkladmo, právna úprava nevylučuje, aby fyzická osoba použila aj iné prostriedky ochrany;

(6.8) z ustanovenia § 13 ods. 1 Občianskeho zákonníka vyplýva, že fyzická osoba má právo najmä sa domáhať, aby sa upustilo od neoprávnených zásahov, aby boli odstránené následky týchto zásahov a aby jej bolo dané primerané zadostučinenie, pričom týmto zadostučinením sa rozumie morálna satisfakcia; peňažná satisfakcia prichádza do úvahy tam, kde by sa satisfakcia podľa § 13 ods. 1 Občianskeho zákonníka nejavila ako postačujúca; vychádzajúc z povahy porušeného práva a okolností, za ktorých k porušeniu došlo (t.j. žalovaný ako členský štát únie neprijal opatrenia nevyhnutné na zabezpečenie požiadavky, aby nebola prekročená maximálna hranica priemerného týždenného pracovného času podľa článku 6 písm. b) smernice 2003/88/ES) je dôvodný záver, že žaloba na upustenie od neoprávneného zásahu ani žaloba na odstránenie trvajúcich následkov, nie je na mieste vzhľadom na subjekt zodpovednosti za neoprávnený zásah (štát); rovnako neprichádza do úvahy ani morálna satisfakcia, ktorou sa podľa súdnej praxe rozumie predovšetkým ospravedlnenie, odvolanie výrokov a podobne; uvedené prostriedky nápravy podľa § 13 ods. 1 Občianskeho zákonníka za takýchto okolností strácajú svoju účinnosť a funkčnosť a v takomto nemožno vylúčiť možnosť bez ďalšieho uplatniť finančné zadostučinenie; aj z formulácie § 13 ods. 2 Občianskeho zákonníka vyplýva, že zníženie dôstojnosti a vážnosti fyzickej osoby v spoločnosti nie je jediným príkladom, kedy fyzickej osobe môže vzniknúť právo na náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch;

(6.9) neobstojí ani argumentácia žalovaného, že pokiaľ nie je nariadený služobný zásah, môže žalobca počas služobnej pohotovosti odpočívať alebo sa venovať inej činnosti, má vymedzený priestor na odpočinok (spánok) a nevyžaduje sa jeho aktívna činnosť, nemusí byť bdely a aktívny počas celej dĺžky trvania služobnej pohotovosti, pretože žalobca vykonáva službu na mieste určenom zamestnávateľom (služobný úrad), musí tam byť fyzicky prítomný a bez ohľadu na to, že nemusí byť „aktívny“ počas celej dĺžky trvania služobnej pohotovosti a že má vytvorené podmienky na oddych, resp. spánok, musí byť plne k dispozícii a pripravený okamžite plniť svoje povinnosti; je oddelený od svojho vlastného sociálneho súkromného prostredia a rodinných a spoločenských väzieb a jeho možnosť organizovať si svoj súkromný čas a program, venovať sa svojim vlastným potrebám, je prakticky vylúčená;

(6.10) právo na odpočinok žalobcu je permanentne niekoľko rokov porušované; žalobca plní v spoločnosti veľmi zodpovedné úlohy, ktoré neraz vyžadujú aj nasadenie vlastného života, preto je dôležité, aby mal možnosť si po práci odpočinúť, venovať sa svojim záľubám, rodine, resp. aj vykonávaniu aktivít, ktoré priamo, či nepriamo súvisia s výkonom jeho povolania; práca žalobcu je vysoko zodpovedná, riziková, náročná a nenahraditeľná; práca žalobcu ako hasiča je náročná, riziková, nezameniteľná a veľmi dôležitá, nakoľko v súčasnosti okrem požiarov zasahujú hasiči aj pri dopravných nehodách, hromadných haváriách, živelných pohromách, úniku nebezpečných látok a množstve rôznych technických zásahov a rôznych záchranných prácach; preto je nevyhnutná potreba odpočinku žalobcu ako hasiča, regenerácia, súkromie a rodinný život, do ktorej bolo porušením práva únie v prípade žalobcu zasiahnuté;

(6.11) prisúdenú náhradu nemajetkovej ujmy považuje odvolací súd za primeranú; odvolací súd sa stotožnil so súdom prvej inštancie, že hodiny, ktoré žalobca odpracoval nad limit maximálneho priemerného týždenného pracovného času, je možné analogicky posúdiť ako odpracované mimo rozvrhnutia služobného času, keďže služobný čas by mal byť rozvrhnutý tak, aby k porušovaniu práv nedochádzalo, pričom k porušeniu práv žalobcu dochádzalo práve výkonom služobnej pohotovosti; nemajetkovú ujmu nie je ani podľa odvolacieho súdu možné nahradiť inak, pretože uplynutý čas žalobca nemôže stráviť inak (ide o nezvratiteľný stav); žalobca počas trojročného sporného obdobia odpracoval 1.883,73 hodín služobnej pohotovosti, ktorá mu nebola započítaná do pracovného času, čo predstavuje náhradu škody (nemajetkovú ujmu) v sume 3,79 € za hodinu (7.149,19 € / 1.883,73 hodín), ktorú musel v rámci služobnej pohotovosti nezahrnúť do pracovného času navyše stráviť v práci a nemohol ju venovať rodine, priateľom, osobným záľubám, regenerácii či odpočinku; vzhľadom na špecifickosť zásahu do osobnosti žalobcu v dôsledku porušenia práva únie a trvanie zásahu nie je dobre možné porovnanie s inými obdobnými prípadmi zásahov ako to namietal žalovaný v podanom odvolaní (v prípade zásahov do osobnosti neoprávnenou kritikou, resp. usmrtením člena rodiny ide o rozdielne skutkové okolnosti); v každom prípade však prisúdená náhrada nemajetkovej ujmy neprevyšuje ani náhrady priznávané v týchto prípadoch, resp. v prípadoch obetí trestných činov; na základe uvedeného odvolací súd napadnutý rozsudok súdu prvej inštancie vo vyhovujúcom výroku čo do sumy 7.149,19 € z titulu nemajetkovej ujmy za obdobie od 01.08.2020 do 31.05.2023 považuje za vecne správny.

4.8.1 Odvolací súd dospel k záveru, že súd prvej inštancie nesprávne právne posúdil dôvodnosť žalovaným vnesenej námietky premlčania uplatneného nároku žalobcu ohľadne sumy 220,50 € za mesiac júl 2020 (t.j. za 63 hodín služobnej pohotovosti); v tomto rozsahu odvolací súd napadnutý rozsudok súdu prvej inštancie vo výroku o vyhovení žalobe žalobcu podľa § 388 C.s.p. zmenil tak, že žalobu v časti o zaplatenie sumy 220,50 € zamietol (v ostatnej časti prvého výroku je tento rozsudok z hľadiska obsahu potvrdzujúci).

4.8.2 Z obsahu spisu je zrejmé, že žalovaný vzniesol námietku premlčania uplatneného nároku. Žalobca v podstate argumentoval, že svoj nárok uplatnil v trojročnej premlčacej dobe počítanej od splatnosti mzdy za mesiac júl 2020, t.j. od 10.08.2020. Súd prvej inštancie na premlčanie uplatneného nároku aplikoval ustanovenie § 101 Občianskeho zákonníka a ohľadne počiatku plynutia premlčacej doby sa stotožnil s argumentáciou žalobcu.

4.8.3 Právo na náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch je majetkovým právom, ktoré podlieha premlčaniu vo všeobecnej trojročnej premlčacej dobe podľa § 101 Občianskeho zákonníka. Podľa § 101 Občianskeho zákonníka, pokiaľ nie je v ďalších ustanoveniach uvedené inak, premlčacia doba je trojročná a plynie odo dňa, keď sa právo mohlo vykonať po prvý raz. Aj keď predmetom konania v prejednávanej spore je náhrada škody od štátu za porušenie práva Európskej únie v dôsledku nesprávnej transpozície smernice (škodový nárok), nakoľko na výpočet náhrady škody sa analogicky aplikujú ustanovenia o náhrade nemajetkovej ujmy (§ 13 ods. 2 a 3 Občianskeho zákonníka), v záujme

jednotnosti právneho posúdenia aj na premlčanie uplatneného nároku aplikoval odvolací súd premlčacie doby ako v prípade nároku na náhradu nemajetkovej ujmy.

4.8.4 Všeobecná trojročná premlčacia doba plynie odo dňa, keď sa právo mohlo vykonať po prvý raz; tým je objektívne vymedzený začiatok plynutia premlčacej lehoty od slova „mohlo“ a nie od slova „mohol“; tento okamih je daný objektívne a nezávisle na subjektívnej okolnosti, teda či oprávnený subjekt vedel alebo nevedel o svojom práve. Na základe uvedeného neobstojí argumentácia súdu prvej inštancie (ani žalobcu), že premlčanie uplatneného nároku na náhradu nemajetkovej ujmy za mesiac júl 2020 plynie až od splatnosti mzdy za tento mesiac dňa 10.08.2020, kedy sa žalobca dozvedel, že mu nemajetkovú ujmu žalovaný v mzde nenahradil, pretože plynutie premlčacej doby nie je závislé od tejto subjektívnej vedomosti žalobcu. Navyše predmetom konania nie je mzdový nárok žalobcu, preto uplatnený nárok na náhradu nemajetkovej ujmy nemá žiadny súvis so mzdou žalobcu a jej splatnosťou.

4.8.5 Počiatok plynutia všeobecnej trojročnej premlčacej doby v prípade náhrady nemajetkovej ujmy je v tomto prípade viazaný na okamih, kedy došlo k neoprávnenému zásahu do práva žalobcu na zachovanie priemerného pracovného (služobného) času podľa článku 6 písm. b) smernice 2003/88/ES. Premlčacia doba začína plynúť dňom nasledujúcim po dni, kedy k takémuto zásahu došlo. Či došlo k prekročeniu priemerného pracovného (služobného) času podľa článku 6 písm. b) smernice 2003/88/ES možno spravidla zistiť v priebehu, resp. najneskôr po dovŕšení príslušného mesiaca. Právo na náhradu nemajetkovej ujmy tak možno uplatniť v prvý deň nasledujúceho mesiaca, t.j. z hľadiska posudzovaného prípadu za mesiac júl 2020 najskôr dňa 01.08.2020. Trojročná premlčacia doba na uplatnenie nároku na náhradu nemajetkovej ujmy za mesiac júl 2020 plynula žalobcovi do 01.08.2023 (išlo o utorok, ktorý bol riadnym pracovným dňom). Nárok na náhradu nemajetkovej ujmy za mesiac júl 2020 v sume 220,50 € uplatnil žalobca podaním žaloby na súde až dňa 08.08.2023 (§ 156 C.s.p.). Námietka premlčania uplatneného nároku vznesená žalovaným bola v tomto rozsahu dôvodná. Podľa § 100 posledná veta Občianskeho zákonníka, ak sa dlžník premlčania dovoľá, nemožno premlčané právo veriteľovi priznať. Súd prvej inštancie vec nesprávne právne posúdil, pokiaľ na námietku premlčania uplatneného nároku za mesiac júl 2020 neprihliadol. Preto odvolací súd podľa § 388 C.s.p. napadnutý rozsudok v tomto rozsahu zmenil a žalobu žalobcu v časti o zaplatenie sumy 220,50 € zamietol.

4.8.6 Pokiaľ žalobca v odvolacom konaní poukazoval na rozdielne rozhodnutia krajských súdov ohľadne premlčania jeho nároku na náhradu nemajetkovej ujmy, týmito nie je odvolací súd viazaný a z vyššie uvedených dôvodov sa s nimi nestotožňuje. Osobitne vo vzťahu k rozhodnutiu Krajského súdu v Banskej Bystrici sp. zn. 17Co/59/2022 zo dňa 14.12.2022 (bod 49 odôvodnenia) odvolací súd zdôrazňuje, že v tomto rozhodnutí sa nezaoberal počiatkom plynutia premlčacej doby na uplatnenie nároku, len sa s poukazom na súdnu prax najvyššieho súdu stotožnil s názorom súdu prvej inštancie, že nárok na náhradu nemajetkovej ujmy sa premlčuje vo všeobecnej trojročnej premlčacej dobe podľa § 101 Občianskeho zákonníka.

4.8.7 Pokiaľ žalovaný až v odvolacom konaní rozšíril vznesenú námietku premlčania aj na ďalšie obdobie (ďalšie dni), išlo v tomto rozsahu o neprípustnú novotu v odvolacom konaní, na uplatnenie ktorej nemal preukázané splnenie procesných podmienok (§ 366 C.s.p.), ktorých splnenie žalovaný v podanom odvolaní ani len netvrdil. Námietku premlčania ako hmotnoprávnu námietku (§ 152 C.s.p.) mohol žalovaný v rámci procesnej obrany (§ 149 C.s.p.) pri nároku žalobcu uplatniť najneskôr do vyhlásenia uznesenia, ktorým sa dokazovanie končí (§ 154 C.s.p.). Pokiaľ žalovaný námietku premlčania vo väčšom rozsahu (za ďalšie dni) uplatnil až v podanom odvolaní urobil tak oneskorene po nastúpení účinkov zákonnej koncentrácie konania (§ 154 C.s.p.). Dôvodnosťou námietky premlčania sa preto odvolací súd mohol zaoberať len v pôvodnom rozsahu (t.j. v rozsahu za mesiac júl 2020).

5. Podstatné vyjadrenia strán prednesené v konaní na súde prvej inštancie, s ktorými sa v odôvodnení rozhodnutia nevysporiadal súd prvej inštancie (§ 393 ods. 2 prvá veta piata rubrika C.s.p. v spojení s § 387 ods. 3 prvá veta C.s.p.).

5.1 V prejednávanej spore odvolací súd v odôvodnení napadnutého rozhodnutia súdu prvej inštancie ani v obsahu spisu neidentifikoval žiadne podstatné vyjadrenia strán, s ktorými by sa súd prvej inštancie nevysporiadal.

6. Podstatné tvrdenia strán uvedené v odvolaní (§ 393 ods. 2 prvá veta piata rubrika C.s.p. v spojení s § 387 ods. 3 druhá veta C.s.p.).

6.1 Žalovaný podané odvolanie ťažiskovo odôvodnil tým, že súd prvej inštancie dospel na základe vykonaných dôkazov k nesprávnym skutkovým zisteniam (§ 365 ods. 1 písm. f/ C.s.p.) a napadnutý rozsudok vychádza z nesprávneho právneho posúdenia veci (§ 365 ods. 1 písm. h/ C.s.p.); skutkové zistenia súdu prvej inštancie ako aj právne posúdenie veci ohľadne dôvodnosti žaloby žalobcu za sporné obdobie od augusta 2020 do mája 2023 považuje odvolací súd za správne a odvolacími dôvodmi sa žalovanému správnosť napadnutého rozsudku vo výroku o vyhovení žalobe v tomto rozsahu (o zaplatenie sumy 7.149,19 €) nepodarilo spochybníť (body 4.4 až 4.7 odôvodnenia). Odvolací súd sa stotožnil len s nesprávnym právnym posúdením premlčania uplatneného nároku za mesiac júl 2020 (body 4.8.1 až 4.8.6 odôvodnenia). Pokiaľ žalovaný ako odvolací dôvod uplatnil aj inú vadu konania (§ 365 ods. 1 písm. d/ C.s.p.) túto žiadaným spôsobom bližšie nešpecifikoval.

7. Na základe uvedeného odvolací súd napadnuté rozhodnutie súdu prvej inštancie vo výroku o vyhovení žalobe podľa § 388 C.s.p. zmenil.

8.1 O nároku na náhradu trov konania rozhodol odvolací súd podľa § 396 ods. 1 C.s.p., podľa ktorého ustanovenia o trovách konania pred súdom prvej inštancie sa použijú aj na odvolacie konanie v spojení s § 396 ods. 2 C.s.p., podľa ktorého ak odvolací súd zmení rozhodnutie, rozhodne aj o nároku na náhradu trov konania na súde prvej inštancie v spojení s § 255 ods. 2 C.s.p., podľa ktorého ak mala strana vo veci úspech len čiastočný, súd náhradu trov konania pomerne rozdelí, prípadne vysloví, že žiadna zo strán nemá na náhradu trov konania právo a v spojení s § 262 ods. 1 C.s.p., podľa ktorého o nároku na náhradu trov konania rozhodne aj bez návrhu súd v rozhodnutí, ktorým sa konanie končí. Nakoľko rozhodnutím odvolacieho súdu konanie v prejednávanej spore končí a súčasne odvolací súd zmenil rozhodnutie súdu prvej inštancie, bol odvolací súd povinný rozhodnúť o nároku na náhradu trov celého konania (t.j. trovách konania pred súdom prvej inštancie ako aj o trovách odvolacieho konania); nebolo potrebné osobitne rozhodovať o zrušení výroku napadnutého rozsudku súdu prvej inštancie o trovách konania (druhý výrok), pretože tento výrok je odstránený novým rozhodnutím o trovách konania zo strany odvolacieho súdu podľa § 396 ods. 2 C.s.p.; pri rozhodovaní o nároku na náhradu trov konania bolo nevyhnutné zobrať do úvahy výsledok celého konania; podľa výsledku konania bol žalobca v spore pomerne úspešnejší, pretože pri predmete konania o zaplatenie sumy 7.369,69 € jeho úspech predstavuje 97,01 % (prisúdená suma 7.149,19 €) a úspech žalovaného predstavuje 2,99 % (zamietnutá suma 220,50 €); z hľadiska pomeru úspechu strán vzhľadom na predmet konania a jeho výsledok bol tak žalobca v spore pomerne úspešnejší a vznikol mu proti žalovanému nárok na náhradu trov konania v rozsahu 94,02 % (97,01 % mínus 2,99 %); preto odvolací súd uložil žalovanému povinnosť nahradíť žalobcovi trovy konania v rozsahu 94,02 %; z dôvodu vykonateľnosti rozhodnutia o trovách konania formuloval odvolací súd výrok o nároku na náhradu trov konania do povinnosti ich náhrady (porovnaj napríklad uznesenia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 6Cdo/222/2016 zo dňa 23.03.2017, sp. zn. 6Cdo/57/2017 zo dňa 30.05.2017, sp. zn. 6Cdo/196/2016 zo dňa 22.06.2017 a sp. zn. 7Cdo/123/2016 zo dňa 04.04.2017). O samotnej výške náhrady trov konania žalobcu rozhodne súd prvej inštancie po právoplatnosti rozhodnutia, ktorým sa konanie končí, samostatným uznesením, ktoré vydá súdny úradník (§ 262 ods. 2 C.s.p.).

8.2 Aj keď premetom konania bol nárok žalobcu na náhradu nemajetkovej ujmy, k zamietnutiu časti uplatneného nároku nedošlo len na základe úvahy súdu o výške nároku, ale na základe premlčania časti uplatneného nároku (premlčanie sa týka samotného základu nároku, pretože má vplyv na obdobie, za ktoré bol nárok priznaný oproti pôvodne uplatnenému spornému obdobiu), preto neprichádzalo do úvahy priznanie nároku na náhradu trov konania žalobcovi v plnom rozsahu z prisúdenej sumy.

9. Toto rozhodnutie prijal senát odvolacieho súdu pomerom hlasov 3 : 0 (§ 393 ods. 2 druhá veta C.s.p.).

Poučenie:

Proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa (§ 419 C.s.p.).

Dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak

- a) sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov,
- b) ten, kto v konaní vystupoval ako strana, nemal procesnú subjektivitu,
- c) strana nemala spôsobilosť samostatne konať pred súdom v plnom rozsahu a nekonal za ňu zákonný zástupca alebo procesný opatrovník,
- d) v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie,
- e) rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd, alebo
- f) súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces (§ 420 C.s.p.).

Dovolanie je prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky,

- a) pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu,
- b) ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo
- c) je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne (§ 421 ods. 1 C.s.p.); dovolanie v prípadoch uvedených v odseku 1 nie je prípustné, ak odvolací súd rozhodol o odvolaní proti uzneseniu podľa § 357 písm. a) až n) C.s.p. (§ 421 ods. 2 C.s.p.).

Dovolanie podľa § 421 ods. 1 C.s.p. nie je prípustné, ak

- a) napadnutý výrok odvolacieho súdu o peňažnom plnení neprevyšuje desaťnásobok minimálnej mzdy; na príslušenstvo sa neprihliada,
- b) napadnutý výrok odvolacieho súdu o peňažnom plnení v sporoch s ochranou slabšej strany neprevyšuje dvojnásobok minimálnej mzdy; na príslušenstvo sa neprihliada,
- c) je predmetom dovolacieho konania len príslušenstvo pohľadávky a výška príslušenstva v čase začatia dovolacieho konania neprevyšuje sumu podľa písmen a) a b) (§ 422 ods. 1 C.s.p.); na určenie výšky minimálnej mzdy v prípadoch uvedených v odseku 1 je rozhodujúci deň podania žaloby na súde prvej inštancie (§ 422 ods. 2 C.s.p.).

Dovolanie len proti dôvodom rozhodnutia nie je prípustné (§ 423 C.s.p.).

Dovolanie môže podať strana sporu, v ktorej neprospech bolo rozhodnutie vydané (§ 424 C.s.p.).

Dovolanie môže podať intervenient, ak spolu so stranou, na ktorej vystupoval, tvoril nerozlučné spoločenstvo podľa § 77 C.s.p. (§ 425 C.s.p.).

Prokurátor môže podať dovolanie, ak sa konanie začalo jeho žalobou alebo ak do konania vstúpil (§ 426 C.s.p.).

Dovolanie sa podáva v lehote dvoch mesiacov od doručenia rozhodnutia odvolacieho súdu oprávnenému subjektu na súde, ktorý rozhodoval v prvej inštancii; ak bolo vydané opravné uznesenie, lehota plynie znovu od doručenia opravného uznesenia len v rozsahu vykonanej opravy (§ 427 ods. 1 C.s.p.); dovolanie je podané včas aj vtedy, ak bolo v lehote podané na príslušnom odvolacom alebo dovolacom súde (§ 427 ods. 2 C.s.p.).

V dovolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania podľa § 127 ods. 1 C.s.p. (t.j. ktorému súdu je určené, kto ho robí, ktorej veci sa týka, čo sa ním sleduje a podpis) uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa toto rozhodnutie napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (dovolacie dôvody) a čoho sa dovolateľ domáha (dovolací návrh) (§ 428 C.s.p.).

Rozsah, v akom sa rozhodnutie napáda, môže dovolateľ rozšíriť len do uplynutia lehoty na podanie dovolania (§ 430 C.s.p.).

Dovolacie dôvody možno meniť a dopĺňať len do uplynutia lehoty na podanie dovolania (§ 434 C.s.p.).

Dovolateľ musí byť v dovolacom konaní zastúpený advokátom; dovolanie a iné podania dovolateľa musia byť spísané advokátom (§ 429 ods. 1 C.s.p.); povinnosť podľa odseku 1 neplatí, ak je

- a) dovolateľom fyzická osoba, ktorá má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa,
- b) dovolateľom právnická osoba a jej zamestnanec alebo člen, ktorý za ňu koná má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa,
- c) dovolateľ v sporoch s ochranou slabšej strany podľa druhej hlavy tretej časti tohto zákona zastúpený osobou založenou alebo zriadenou na ochranu spotrebiteľa, osobou oprávnenou na zastupovanie podľa predpisov o rovnakom zaobchádzaní a o ochrane pred diskrimináciou alebo odborovou organizáciou a ak ich zamestnanec alebo člen, ktorý za ne koná má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa (§ 429 ods. 2 C.s.p.).

Strany konania majú možnosť zvoliť si advokáta alebo sa obrátiť na Centrum právnej pomoci so žiadosťou o poskytnutie právnej pomoci (§ 160 ods. 2 C.s.p.). Žiadateľ, u ktorého hrozí nebezpečenstvo zmeškania lehoty, môže súčasne so žiadosťou požiadať centrum o predbežné poskytnutie právnej pomoci (§ 11 ods. 1 zákona č. 327/2005 Z. z.).

Ak má dovolanie vady podľa § 429 C.s.p. a dovolateľ na výzvu súdu prvej inštancie na odstránenie väd neodstráni vady, následkom neodstránenia väd dovolania je odmietnutie dovolania.